

**HOTUBA YA WAZIRI MKUU, MHESHIMIWA MIZENGO PETER PINDA (MB), KUHUSU
MAPITIO NA MWELEKEO WA KAZI ZA SERIKALI NA MAKADIRIO YA MATUMIZI YA
FEDHA YA OFISI YA WAZIRI MKUU NA OFISI YA BUNGE KWA MWAKA 2011/2012**

UTANGULIZI

1. **Mheshimiwa Spika**, naomba kutoa Hoja kwamba kutokana na Taarifa iliyowasilishwa leo ndani ya Bunge lako Tukufu na Mwenyekiti wa Kamati ya Katiba, Sheria na Utawala, iliyochambua Bajeti ya Ofisi ya Waziri Mkuu, Bunge lako sasa lipokee na kujadili Taarifa ya Mapitio ya Utekelezaji wa Kazi za Serikali kwa Mwaka 2010/2011 na Mwelekeo wa Kazi za Serikali kwa Mwaka 2011/2012. Vilevile, naliomba Bunge lako Tukufu likubali kupitisha Makadirio ya Matumizi ya Fedha ya Ofisi ya Waziri Mkuu, Ofisi ya Waziri Mkuu - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa, Taasisi zilizo chini yake pamoja na Ofisi ya Bunge kwa mwaka 2011/2012.
2. **Mheshimiwa Spika**, hili ni Bunge la kwanza la kujadili Bajeti ya Serikali baada ya Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2010. Nitumie fursa hii kuwashukuru Watanzania kwa kuendelea kukichagua Chama Cha Mapinduzi na hivyo kukiwezesha kushinda Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2010 na kukipatia tena ridhaa ya kuunda Serikali na kuongoza Nchi. Napenda kumpongeza Mheshimiwa Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete kwa kuchaguliwa tena kuwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kuongoza Serikali ya Awamu ya Nne. Aidha, ninampongeza Mheshimiwa Dkt. Mohamed Gharib Bilal kwa kuchaguliwa kuwa Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Napenda kuwapongeza Mawaziri na Naibu Mawaziri kwa kuteuliwa na Rais kushika nyadhifa hizo muhimu. Nawahakikishia Wananchi wote kwamba Serikali ya CCM ni **Sikivu** na itawatumikia kwa Nguvu na Ari zaidi bila kujali itikadi zao za kisiasa.
3. **Mheshimiwa Spika**, napenda kukupongeza wewe binafsi kwa kuchaguliwa kuwa Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, nampongeza Mheshimiwa Job Yustino Ndugai (Mb.), kwa kuchaguliwa kuwa Naibu Spika. Nawapongeza Waheshimiwa Wabunge wote kwa kuchaguliwa kuwa Wawakilishi wa Wananchi katika Bunge hili. Wote nawapa **Hongera Sana!** Jukumu lililo mbele yetu sote ni kuwatumikia Wananchi waliotuchagua ili kuwaletea maendeleo.
4. **Mheshimiwa Spika**, tangu tulipohitimisha Mkutano wa Bajeti wa Bunge hili mwaka jana, Nchi yetu imekumbwa na majanga mbalimbali yaliyosababisha vifo na uharibifu wa mali. Nitumie fursa hii kutoa pole kwa wote waliofiwa na Ndugu, jamaa na marafiki. Ntoa pole kwako wewe Mheshimiwa Spika kwa kufiwa na Mama yako Mzazi Marehemu Emilia Tulakela Samnyuha. Mungu azilaze Roho za Marehemu mahali Pema Peponi. Amina. Kwa wale walioumia na bado wanajiuguza, namwomba Mwenyezi Mungu awasaidie kupona haraka na kurejea katika shughuli za ujenzi wa Taifa.
5. **Mheshimiwa Spika**, kwa takriban siku Tano Waheshimiwa Wabunge wamepata fursa ya kujadili Taarifa Kuhusu Hali ya Uchumi wa Taifa katika Mwaka 2010 na Mpango na Bajeti ya Serikali kwa Mwaka 2011/2012. Napenda kutoa pongezi za dhati kwa Mheshimiwa Mustafa Haidi Mkulo (Mb.), Waziri wa Fedha kwa Hotuba nzuri na ufafanuzi wa hoja mbalimbali zilizotolewa na Waheshimiwa Wabunge. Aidha, nampongeza Mheshimiwa Stephen Masatu Wasira (Mb.), kwa kuwasilisha Mpango wa Maendeleo wa Taifa wa Miaka Mitano. Vilevile, napenda kutoa shukrani zangu za dhati kwa Waheshimiwa Wabunge kwa kujadili kwa kina Hotuba hizo na hatimaye kupitisha Mpango wa Maendeleo wa Taifa wa Miaka Mitano na Bajeti ya Serikali kwa Mwaka 2011/2012. Serikali itahakikisha kwamba ushauri uliotolewa na Waheshimiwa Wabunge unazingatiwa.
6. **Mheshimiwa Spika**, nawashukuru Wajumbe wa Kamati za Kudumu za Bunge lako Tukufu kwa ushauri waliotoa wakati wa kupitia Makadirio ya Matumizi ya Wizara, Mikoa, Wakala, Idara za Serikali Zinazojitegemea na Mamlaka za Serikali za Mitaa. Kipekee, nitumie nafasi hii, kuwashukuru

Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Katiba, Sheria na Utawala inayoongozwa na Mheshimiwa Pindi Hazara Chana (Mb.). Naishukuru pia Kamati ya Fedha na Uchumi inayoongozwa na Mheshimiwa Dkt. Abdallah Omar Kigoda (Mb.). Kamati hizi zimetoa mchango mkubwa wakati wa uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi ya Fedha ya Ofisi ya Waziri Mkuu, Ofisi ya Waziri Mkuu - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa na Ofisi ya Bunge. Maoni na Ushauri wao umesaidia sana kuboresha Makadirio hayo.

7. **Mheshimiwa Spika**, Bajeti ya Serikali ambayo imepitishwa na Bunge lako Tukufu ndiyo inatuanzishia mchakato wa utekelezaji wa Ilani ya Uchaguzi ya Chama Cha Mapinduzi ya mwaka 2010. Katika Ilani hiyo, zipo ahadi mbalimbali ambazo Serikali ya Chama Cha Mapinduzi itazitekeleza kwa kipindi cha miaka mitano ijayo. Bajeti hii pia imezingatia Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025, Malengo ya Maendeleo ya Milenia, Mkakati wa Kukuza Uchumi na Kupunguza Umaskini na Maelekezo ya Mheshimiwa Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania wakati akizindua Bunge la Kumi tarehe 18 Novemba 2010. Tutaimarisha usimamizi ili tuweze kutekeleza Mipango na Ahadi hizo kikamilifu.

8. **Mheshimiwa Spika**, mwaka huu tunaadhimisha miaka 50 ya Uhuru tulioupata tarehe 9 Desemba 1961. Watanzania tuna mengi ya kujivunia licha ya changamoto zilizopo. Sote tumeshuhudia kuimarika kwa Umoja, Mshikamano, Amani na Utulivu. Aidha, Serikali imeendeleza na kupanua huduma mbalimbali za kiuchumi na kijamii. Demokrasia na Utawala Bora pia vimeshamiri. Natoa wito kwa Watanzania wote kuenzi Uhuru wetu kwa kufanya kazi kwa bidii ili kudumisha mafanikio yaliyopatikana na Nchi yetu izidi kusonga mbele.

HALI YA SIASA

Vyama Vya Siasa

9. **Mheshimiwa Spika**, hali ya Kisiasa Nchini ni ya kuridhisha. Vyama vya Siasa na Wananchi wanaendelea kushiriki kwa uhuru katika shughuli za kisiasa. Katika kipindi cha mwaka 2010/2011, Ofisi ya Msajili wa Vyama vya Siasa imeendelea kukuza Demokrasia ya Vyama vingi vya Siasa Nchini. Msajili alipokea maombi ya usajili wa muda wa Chama cha Kijamii – CCK na *Movement for Democracy and Economic Change Movement – MDEC*. Aidha, Chama cha Jamii – CCJ na *Peoples Democratic Movement – PAM* vilifutwa baada ya kushindwa kutimiza masharti ya usajili wa kudumu. Katika Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2010, Ofisi ya Msajili wa Vyama vya Siasa ilisimamia utekelezaji wa Sheria Mpya ya Gharama za Uchaguzi ya mwaka 2010 na kushughulikia malalamiko yaliyowasilishwa na Wagombea.

10. **Mheshimiwa Spika**, ili kudumisha Demokrasia Nchini, Serikali ilianzisha Baraza la Vyama vya Siasa baada ya kufanyika Marekebisho ya Sheria ya Vyama vya Siasa Namba 7 ya mwaka 2009. Baraza hilo linaundwa na Vyama vyote vya Siasa vyenye Usajili wa Kudumu na lilizinduliwa rasmi mwezi Mei 2010. Majukumu ya Baraza ni pamoja na kuishauri Serikali kuhusu mambo ya Kitaifa yanayohusu hali ya Kisiasa Nchini na utekelezaji wa Sheria ya Vyama vya Siasa. Vilevile, Baraza lina jukumu la kushauri kuhusu uendeshwaji na utatuzi wa migogoro itokanayo na Vyama vya Siasa. Natoa wito kwa Vyama vya Siasa Nchini kukiona Chombo hiki kuwa ni kiungo muhimu kati ya Serikali na Vyama vyote vya Siasa Nchini katika kujenga Taifa letu. Aidha, kupitia Baraza hilo, Serikali itaweza kupata maoni ya Vyama na Wananchi kuhusu zoezi muhimu la kuandaa Katiba Mpya ya Nchi. Serikali italiwezesha Baraza kutekeleza majukumu yake kwa mujibu wa Sheria.

11. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Ofisi ya Msajili wa Vyama vya Siasa itaendelea kupokea na kuchambua marejesho ya Gharama za Uchaguzi kutoka Vyama vya Siasa. Aidha, itashughulikia maombi ya Usajili wa Vyama, kukagua Uhai wa Vyama, kutoa Elimu kwa Umma, kuhakikisha Vyama vinatekeleza na kuheshimu Sheria ya Vyama vya Siasa na kuimarisha Ofisi za Kanda.

Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2010

12. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Tume ya Taifa ya Uchaguzi iliandaa na kusimamia Uchaguzi Mkuu wa Urais, Wabunge na Madiwani Nchini kwa mafanikio makubwa. Uchaguzi ulihusisha Majimbo 239, Kata 3,335 na Vituo vya Kupigia Kura 53,039. Jumla ya Watu 20,137,303 walijiandikisha kupiga kura lakini waliojitokeza walikuwa 8,626,303 sawa na Asilimia 43 ya wapiga kura wote. Matokeo ya Uchaguzi ya Urais yalionyesha kwamba CCM ilishinda kwa Asilimia 61.17. Hivyo, Tume ya Taifa ya Uchaguzi ilimtangaza Mheshimiwa Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete wa CCM kuwa mshindi wa Urais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Matokeo ya Vyama vingine ni kama ifuatavyo:- CHADEMA - Asilimia 26.34; CUF Asilimia 8.06; APPT - Maendeleo Asilimia 1.12; NCCR - Mageuzi Asilimia 0.31; TLP Asilimia 0.20; na UPDP Asilimia 0.15. Kura zilizoharibika ni Asilimia 2.65.

13. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande wa uchaguzi wa Wabunge wa Majimbo: CCM ilipata viti 186, CUF viti 24, CHADEMA viti 23, NCCR Mageuzi viti vinne na TLP na UDP kiti kimoja kimoja. Tume pia, ilitangaza majina 102 ya Wabunge Wanawake wa Viti Maalum. Kati ya viti hivyo, CCM ilipata viti 67, CHADEMA viti 25 na CUF viti 10. Matokeo ya uchaguzi kwa Madiwani yalikuwa kama ifuatavyo: CCM viti 2,803 ; CHADEMA viti 326, CUF viti 126, NCCR-Mageuzi viti 28, UDP viti 28, TLP viti 20, APPT- Maendeleo viti vitatu na DP kiti kimoja. Kwa upande wa Madiwani wa Viti Maalum, Tume ya Taifa ya Uchaguzi ilitangaza jumla ya Madiwani 1,184 kwa mchanganuo ufuatao: CCM viti 972, CHADEMA viti 127, CUF viti 52, NCCR - Mageuzi viti 11, TLP viti 10, UDP viti 10, DP kiti kimoja na APPT - Maendeleo kiti kimoja.

14. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuwashukuru Wananchi wote kwa kujitokeza kupiga kura kwa Amani na Utulivu. Vilevile, naipongeza Serikali ya Mapinduzi Zanzibar na Wananchi kwa kukubaliana kuunda Serikali ya Umoja wa Kitaifa baada ya maridhiano baina ya Vyama vya CCM na CUF. Makubaliano hayo yaliwezesha kufanyika uchaguzi wa Amani na Utulivu Zanzibar. Hatua hii imethibitisha ukomavu wetu wa kisiasa na uwezo tulionao wa kutatua mambo yetu wenyewe.

15. **Mheshimiwa Spika**, tarehe 10 Juni 2011, Tume ya Taifa ya Uchaguzi ilimkabidhi Mheshimiwa Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Taarifa ya Uchaguzi Mkuu 2010. Katika mwaka 2011/2012, Tume itaendelea kufanya utafiti wa kina kubaini changamoto mbalimbali zilizojitokeza katika Uchaguzi Mkuu wa 2010 ili kuzifanyia kazi zisijitokeze tena katika chaguzi zijazo. Aidha, itanza maandalizi ya kuboresha Daftari la Kudumu la Wapiga Kura.

MUUNGANO

16. **Mheshimiwa Spika**, Muungano wetu umetimiza miaka 47 yenye maendeleo katika maeneo ya kijamii, kiuchumi na kisiasa. Maendeleo haya yananufaisha Wananchi kwa kuwapa fursa za kuishi kwa amani na kufanya shughuli zao katika Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Vikao vya Makatibu Wakuu na Mawaziri wa Serikali ya Muungano wa Tanzania na Serikali ya Mapinduzi Zanzibar vilifanyika ili kujadili masuala mbalimbali ya Muungano. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendelea kuratibu Vikao vya Kamati ya pamoja ya Serikali ya Muungano wa Tanzania na Serikali ya Mapinduzi Zanzibar ya kushughulikia masuala ya Muungano. Aidha, Serikali itatoa elimu kwa Umma na kuratibu masuala yasiyo ya Muungano kwa kuhakikisha kwamba Sekta, Wizara na Asasi Zisizo za Muungano zinakutana mara kwa mara.

BUNGE

17. **Mheshimiwa Spika**, Ofisi ya Bunge imeendelea kutekeleza Mpango Mkakati wake na Mpango wa Muda wa Kati wa mwaka 2009/2010 hadi 2012/2013. Katika mwaka 2010/2011, huduma muhimu ziliendelea kutolewa kwa Waheshimiwa Wabunge ili waweze kutekeleza

majukumu yao. Aidha, Mikutano minne ya Bunge imefanyika, miundombinu ya Ofisi za Bunge imeboreshwa, mafunzo yametolewa kwa Wabunge na Wafanyakazi na Umma umeelimishwa kuhusu shughuli za Bunge. Ofisi ya Bunge itaendelea kutekeleza majukumu yake ya msingi na kutoa mafunzo kwa Waheshimiwa Wabunge na Wafanyakazi. Aidha, huduma ya mawasiliano na Maktaba zitaimarishwa pamoja na kuongeza machapisho na majarida.

HALI YA UCHUMI

18. **Mheshimiwa Spika**, uchumi wetu umeendelea kuimarika. Ukuaji wa Pato la Taifa umeongezeka kutoka Asilimia 6.0 mwaka 2009 hadi Asilimia 7.0 mwaka 2010. Ukuaji huo unatokana na usimamizi mzuri wa Sera za Uchumi, ukuaji katika Sekta ya Mawasiliano na Kilimo. Pamoja na kuimarika kwa Viashiria vya Uchumi Jumla, bado tuna changamoto ya kuboresha maisha ya Wananchi walio wengi ambao wanaishi Vijijini na wanategemea Kilimo. Tayari Serikali imeanza kuchukua hatua za kukabiliana na changamoto hizo kwa kutekeleza Programu na Mikakati mbalimbali kama vile Mpango wa Kuendeleza Sekta ya Kilimo (ASDP), Azma ya KILIMO KWANZA, Mpango wa ruzuku ya Pembejeo za Kilimo na Mifugo, Uanzishaji wa Dirisha la Kilimo katika Benki ya Rasilimali (TIB), kuanzisha Programu Kabambe ya Maboresho ya Ushirika, Azma ya kuanzisha Benki ya Kilimo, Uanzishaji wa Bodi ya Mazao Mchanganyiko na Mpango wa Kuendeleza Kanda za Kilimo (*Agricultural Growth Corridors*) kwa mfano Mpango wa Kukuza Kilimo Ukanda wa Kusini mwa Tanzania (SAGCOT).

19. **Mheshimiwa Spika**, pamoja na hatua hizo, Serikali inatoa kipaumbele katika Sekta za Nishati, Viwanda, Miundombinu, Maji na Rasilimali Watu ambazo ni muhimu katika kuchochea ukuaji wa Sekta ya Kilimo. Hatua nyingine zilizochukuliwa na zitakazoendelea kuchukuliwa ili kuboresha maisha ya Wananchi ni pamoja na:

- (i) Kuimarisha Sera za Mapato na Matumizi ya Serikali, kudhibiti mfumuko wa bei, kuimarisha Utawala Bora na kuendeleza mafanikio yaliyopatikana katika huduma za jamii.
- (ii) Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula ameongezewa uwezo wa kununua na kuhifadhi chakula kutoka kwa Wakulima kwa ajili ya kusambaza kwa gharama nafuu katika maeneo yenye upungufu wa chakula.
- (iii) Serikali imesambaza jumla ya Tani 24,731 za mahindi katika masoko ya Miji ya Dar es Salaam, Mtwara, Kibaha, Morogoro, Arusha, Moshi, Singida na Dodoma kupitia Wafanyabiashara wenye mashine za kukoboa na kusaga mahindi kama hatua mojawapo ya kupunguza makali ya maisha ya Wananchi yanayotokana na kupanda kwa bei za vyakula.
- (iv) Serikali imepunguza bei ya mahindi yanayouzwa na Wakala wa Hifadhi ya Taifa ya Chakula kutoka Shilingi 38,000 kwa gunia la kilo 100 hadi Shilingi 30,000.
- (v) Serikali imechuka hatua za kudhibiti bei ya sukari isipande sana. Mapema mwezi Februari 2011 nilikutana na Wadau wote wa bidhaa ya Sukari na kukubaliana kupunguza bei ya Sukari.
- (vi) EWURA inaendelea kudhibiti bei ya mafuta ya dizeli, petroli na mafuta ya kulainisha mitambo isipande sana kwa kuweka bei elekezi ya mafuta Nchi nzima.

20. **Mheshimiwa Spika**, ni imani yangu kuwa jitihada hizo zitaboresha maisha ya Wananchi. Hata hivyo, jitihada hizo za Serikali zinatakiwa ziende sambamba na kufanya kazi kwa bidii na kuongeza uzalishaji wenye tija. Wafanyabiashara waepuke kuongeza bei za bidhaa na huduma

kiholela kwa kisingizio cha hali ngumu ya maisha na kutaka kupata faida kubwa kwa maslahi binafsi. Tuweke uzalendo mbele na kujali maslahi ya Wananchi wengi.

MAENDELEO YA SEKTA BINAFSI NA UWEKEZAJI

21. **Mheshimiwa Spika**, Sekta Binafsi ni kichocheo kikubwa cha ukuaji wa Uchumi wa Nchi yetu. Uwekezaji utaongeza pato la Taifa na Ajira kwa Watanzania wengi. Kwa kuzingatia manufaa hayo, Serikali inaendelea kuweka Mazingira Wezeshi ya Kufanya Biashara na Uwekezaji kwa lengo la kuendeleza Sekta Binafsi kama mhimili wa Uchumi wa Taifa. Sekta Binafsi ina mchango mkubwa kuwekeza kwenye miradi na huduma mbalimbali. Kwa kuwa kiwango cha uwekaji akiba kwa Wananchi ni kidogo kukidhi Uwekezaji unaotakiwa kukuza Pato la Taifa, Serikali inahimiza Uwekezaji kutoka nje ili kufidia pengo la ndani. Aidha, Uwekezaji utaongeza Mitaji, Teknolojia na Ajira. Kwa kutambua umuhimu huo, Mheshimiwa Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, alimteua Waziri mwenye Dhamana ya Uwekezaji, Maendeleo ya Sekta Binafsi na Uwezeshaji katika Ofisi ya Waziri Mkuu.

22. **Mheshimiwa Spika**, Serikali pia iliandaa na imeanza kutekeleza Mpango wa Maboresho ya Mazingira Wezeshi ya Uwekezaji na Biashara Nchini. Lengo la Mpango huo ni kuleta mabadiliko ya mfumo wa Kisera, Kisheria na Kitaasisi ili kuondoa urasimu usio wa lazima unaotokana na taratibu za kiutawala. Mafanikio yaliyopatikana kutokana na utekelezaji wa Mpango huo ni pamoja na kurahisishwa kwa taratibu za kusajili biashara, kulipa kodi, kuhamisha milki ya mali za kudumu, usajili wa hati miliki za ardhi na kupunguza vizuizi barabarani.

23. **Mheshimiwa Spika**, Bunge lako Tukufu lilipitisha Sheria ya Ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi ya Mwaka 2010. Kanuni za kutekeleza Sheria hiyo tayari zimeandaliwa na kuchapishwa katika Gazeti la Serikali Na.165. Utekelezaji wa Sheria hii utasaidia kupunguza mzigo katika Bajeti ya Serikali kutokana na Sekta Binafsi kushirikishwa zaidi katika ujenzi, uendeshaji, na usimamizi wa miradi na huduma za Umma katika maeneo ambayo Sekta hiyo inaweza kushiriki kwa ufanisi. Aidha, utekelezaji wa Sheria hii ni fursa nzuri ya kukabiliana na changamoto zinazokwamisha uwekezaji, hasa katika maeneo ya Miundombinu na Nishati. Hivyo, Sekta Binafsi ishiriki kikamilifu kuwekeza katika maeneo hayo.

24. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendelea kuratibu na kutekeleza Sera na Sheria ya Ubia baina ya Sekta ya Umma na Sekta Binafsi. Aidha, itaendelea kushirikiana na Sekta Binafsi katika ujenzi wa Uchumi wetu na kuboresha mazingira ya uwekezaji. Kwa kuzingatia umuhimu wa Sekta Binafsi katika kukuza Uchumi, natoa wito kwa Watanzania kubadilika kifikra na kuiona Sekta Binafsi kwa mtazamo chanya kwamba ni mbia muhimu katika Maendeleo ya Nchi yetu. Ni jukumu la kila Wizara, Mkoa, Mamlaka za Serikali za Mitaa na Taasisi kuhakikisha kwamba zinachukua kila hatua kuondoa vikwazo vya uwekezaji hususan urasimu ili kuongeza Ajira Nchini.

25. **Mheshimiwa Spika**, Kituo cha Uwekezaji Tanzania kimeendelea kuhamasisha na kuwavutia Wawekezaji wa Ndani na Nje. Katika mwaka 2010, Kituo kilisajili Miradi 509 yenye thamani ya Shilingi Trilioni 7.6 na fursa za Ajira 43,640. Kati ya Miradi hiyo, Miradi 242 ni ya Watanzania, 160 ni ya Wageni na Miradi 107 ni ya ubia kati ya Watanzania na Wageni. Aidha, mitaji ya kigeni ya moja kwa moja iliyoingizwa Nchini ilikuwa na thamani ya Shilingi Bilioni 859.5 Mwaka 2010 ikilinganishwa na Shilingi Bilioni 760 mwaka 2009. Ili kuongeza ufanisi zaidi katika kuboresha mazingira ya biashara na uwekezaji, Serikali itafanya Mapitio ya Sera na Sheria zinazohusika ili huduma zote kwa Wawekezaji zitolewe katika Kituo Kimoja (*One Stop Centre*). Aidha, Serikali inaangalia uwezekano wa kutoa Tuzo kwa Wizara, Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa ambazo zitavutia Wawekezaji wengi zaidi katika maeneo yao.

26. **Mheshimiwa Spika**, kwa ujumla Mikoa mingi imeitikia wito wa kutenga maeneo kwa ajili ya uwekezaji. Ardhi iliyotengwa na Mikoa hiyo kwa ajili ya uwekezaji ni Hekta 1,604,825 ambapo jumla ya Hekta 567,308 sawa na Asilimia 35 imepimwa. Aidha, Kituo cha Uwekezaji kimesajili Hekta 200,000 za SUMA JKT na Hekta 267,000 za Ardhi ya watu binafsi kwa ajili ya Uwekezaji. Hatua za kupima na kutoa Hati kwa maeneo hayo zinaendelea. Nahimiza Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa kuendelea kutenga, kupima na kusajili maeneo zaidi.

UWEZESHaji WANANCHI KIUCHUMI NA KUONGEZA AJIRA

27. **Mheshimiwa Spika**, Serikali inaendelea kuwawezesha Wananchi kushiriki katika shughuli za kiuchumi na kuongeza Ajira kupitia Sera, Mikakati na Programu mbalimbali. Kwa mfano, hadi kufikia Mei 2011, Mfuko wa Uwezeshaji Wananchi Kiuchumi ulikuwa umetoa Mikopo yenye thamani ya Shilingi Bilioni 5.1 na kuwanufaisha Wajasiriamali 4,437 kupitia SACCOs kwa kuanzia na Mikoa ya Lindi, Mtwara, Singida, Manyara na Rukwa. Mchakato wa kuongeza maeneo mengine umeanza katika Mikoa ya Ruvuma, Dodoma, Tanga, Shinyanga na Pwani kwa kulenga maeneo yanayofaa kwa ajili ya Kilimo cha Umwagiliaji. Nazipongeza SACCOS kwa kurejesha mikopo yao kama ilivyopangwa ambapo kiwango cha urejeshaji ni Asilimia 98.

28. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande wa Mfuko wa 'Mabilioni ya JK', hadi kufikia tarehe 31 Desemba 2010, Mikopo yenye thamani ya Shilingi Bilioni 47.14 ilikuwa imetolewa na kuwanufaisha Wajasiriamali 72,197. Mikopo iliyotolewa ilielekezwa kwa Wananchi wa hali ya chini kabisa kama ilivyokusudiwa na Serikali. Hii imewasaidia kuongeza kipato na hivyo kukidhi mahitaji muhimu kama kununua Pembejeo na Zana za Kilimo, kuwasomesha Watoto, kujenga nyumba bora na kupata lishe bora. Aidha, Mpango huo umebadili tabia za Wajasiriamali Wadogo kwa kuwajengea utamaduni wa kufungua Akaunti Benki, kuweka akiba, kukopa na kurejesha kwa wakati. Kiwango cha urejeshaji kimefikia Asilimia 76.8.

29. **Mheshimiwa Spika**, Wananchi pia wamenufaika kupitia Mifuko mingine. Maendeleo ya baadhi ya Mifuko hiyo hadi Desemba 2010 ni kama ifuatavyo: Mfuko wa Wajasiriamali Wadogo (NEDF) umetoa Mikopo yenye thamani ya Shilingi Bilioni 24.93 ambapo zaidi ya Asilimia 50 ya walionufaika ni Wanawake hususan waishio Vijijini, na urejeshaji wa Mikopo hiyo ni wastani wa Asilimia 90. Mfuko wa Maendeleo ya Vijana umetoa Mikopo yenye thamani ya Shilingi Bilioni 1.19 kwa SACCOS 238. Serikali pia imeongeza Mtaji katika Mfuko wa Udhamini wa Mikopo kwa Mauzo Nje kutoka Shilingi Bilioni 6.5 mwaka 2002/2003 hadi Shilingi Bilioni 20.3 mwaka 2010/2011. Vilevile, Mfuko wa Udhamini Mikopo kwa Miradi Midogo Midogo umeongezewa Mtaji kutoka Shilingi Milioni 500 mwaka 2005/2006 hadi Shilingi Bilioni 5.5 mwaka 2009/2010.

30. **Mheshimiwa Spika**, Mikopo iliyotolewa na Mfuko wa Uwezeshaji Wajasiriamali Wadogo (SELF) iliongezeka kutoka Shilingi Bilioni 5.6 mwaka 2005 hadi Shilingi Bilioni 25.1 mwaka 2010, sawa na ongezeko la Asilimia 348. Hatua nyingine ni pamoja na kuanzisha Ruzuku za Pembejeo za Kilimo na Mifugo, Mfuko wa Maendeleo ya Jamii Tanzania (TASAF) na Mfuko wa Rais wa Kujitegemea (Presidential Trust Fund). Serikali pia imeimarisha Benki ya Rasilimali Tanzania kwa madhumuni ya kutoa Mikopo ya muda mrefu kwa Riba nafuu, ikiwa ni pamoja na kuweka Dirisha Maalum la Mikopo ya Kilimo.

31. **Mheshimiwa Spika**, Serikali inatambua pia jitihada za Mabenki, Taasisi za Fedha, Madhehebu ya Dini, Makampuni ya Sekta Binafsi, Asasi Zisizo za Serikali na Asasi za Kijamii katika kujihusisha na shughuli mbalimbali za kuwawezesha Wananchi na kuongeza Ajira. Nazipongeza Taasisi na Asasi hizo kwa kutoa mchango mkubwa katika shughuli za Uwezeshaji Wananchi kiuchumi. Natoa wito kwa Taasisi na Asasi hizo kuboresha huduma zao ikiwa ni pamoja na kupunguza viwango vya Riba ili Wananchi wengi waweze kumudu. Serikali itaendelea kuwashirikisha Wananchi wote kwa njia ya uwezeshaji ili waweze kuwa na Maisha Bora, Kujenga Uchumi Imara na Kupunguza Umaskini.

KILIMO, MIFUGO, UVUVI NA NYUKI

Kilimo

32. **Mheshimiwa Spika**, ili kiwango cha ukuaji wa Uchumi wetu kiongezeke ni muhimu Mapinduzi yanayofanyika katika Sekta ya Kilimo yaende sambamba na ukuaji wa Sekta ya Viwanda. Sekta ya Kilimo ndiyo inayoajiri Watanzania wengi, hivyo ukuaji wa Uchumi uliojengwa juu ya Mapinduzi ya Kilimo utahusisha Wananchi wengi na utakuwa wa gharama nafuu na kuleta matunda ya haraka zaidi. Tafiti zimeonesha kwamba ukuaji wa Uchumi unaotokana na ukuaji wa Sekta ya Kilimo unapunguza umaskini kwa zaidi ya mara mbili kuliko ukuaji unaotokana na sekta nyingine.

33. **Mheshimiwa Spika**, kwa kujenga Viwanda tutatumia malighafi zetu wenyewe, kusindika mazao yetu na kupata fedha nyingi zaidi katika mauzo ya ndani na nje ya Nchi na pia kuongeza ajira kwa Vijana wetu. Hivyo, ili kuwa na mapinduzi ya kweli katika Kilimo, ni vyema Viongozi wote tusimamie kwa vitendo utekelezaji wa Mipango ya Kilimo na tuwafikishie Wakulima Vijijini maarifa yanayohusu Kanuni za Kilimo Bora cha mazao wanayolima. Aidha, wapimiwe maeneo ya Kilimo na mashamba yao ili kupunguza migogoro ya Kijamii.

Hali ya Chakula Nchini

34. **Mheshimiwa Spika**, kwa ujumla hali ya upatikanaji wa chakula Nchini ni ya kuridhisha isipokuwa katika baadhi ya maeneo machache ya Wilaya 48 yaliyopatwa na ukame. Ili kukabiliana na hali hiyo, Serikali ilitoa jumla ya Tani 36,970 za mahindi zenye thamani ya Shilingi Bilioni 14 kwa walengwa. Aidha, ilitoa Shilingi Bilioni 2.1 kugharamia usafirishaji. Wakati huo huo, Serikali inaendelea kufuatilia hali ya upungufu wa chakula katika Mikoa ya Mwanza, Shinyanga, Mara, Manyara, Arusha na Kilimanjaro. Aidha, katika msimu wa mwaka 2010/11, Wakala wa Hifadhi ya Taifa ya Chakula imevunja rekodi kwa kununua jumla ya Tani 181,738 kati ya lengo la Tani 200,000. Nahimiza Wananchi kutumia akiba ya chakula walichonacho kwa uangalifu na Wafugaji kuza sehemu ya mifugo ili kujipatia mahitaji yao ya chakula pamoja na kuhifadhi mazingira.

Pembejeo za Kilimo

35. **Mheshimiwa Spika**, katika mazingira ya Tanzania ambapo Wakulima Wadogo hawana fursa ya kupata Mikopo ya Kilimo, Mpango wa Ruzuku ya Pembejeo za Kilimo ni muhimu sana katika kuwawezesha Wakulima na Wafugaji kupata Mbegu bora, Mbolea na Madawa. Kutokana na hitilafu ambazo zimejitokeza katika kusimamia Vocha za ruzuku, Serikali imeamua kufanya ukaguzi maalum ambao matokeo yake yatatumika kuboresha Mpango huo. Lengo ni kuhakikisha kuwa Vocha za ruzuku ya Pembejeo zinawafikia walengwa na zinatumiwa kwa madhumuni yaliyopangwa. Serikali imeanza kuchukua hatua kwa Mawakala, Watumishi na Wakulima waliobainika kufanya udanganyifu na kujinufaisha binafsi kinyume na taratibu. Aidha, itawachukulia hatua za Kisheria watakaobainika kufanya ubadhirifu baada ya ukaguzi kukamilika. Nawataka wote waache tabia hiyo mara moja kwani inadhoofisha jitihada za Serikali kuboresha Kilimo.

Zana za Kilimo

36. **Mheshimiwa Spika**, Serikali inasisitiza umuhimu wa matumizi ya zana za kisasa za Kilimo. Katika mwaka 2010/2011, Mfuko wa Pembejeo ulitoa jumla ya mikopo yenye thamani ya Shilingi Bilioni 3 ikiwemo ya Matrekta Makubwa na Madogo na zana za Umwagiliaji. Mamlaka za Serikali za Mitaa zimenunua jumla ya Matrekta Madogo 870 yenye thamani ya Shilingi Bilioni 6 na Matrekta Makubwa 113 yenye thamani ya Shilingi Bilioni 2.2. Serikali pia imeingiza Nchini Matrekta Makubwa yapatayo 1,860 kutoka India yaliyotolewa kama mkopo wa masharti nafuu na Serikali ya India. Matrekta hayo yanasambazwa Nchini kupitia SUMA JKT na yanaendelea kuuzwa katika vituo

mbalimbali Nchini. Natoa wito kwa Wakulima wajiunge katika Ushirika na vikundi ili kuweza kununua Matrekta hayo ambayo ni imara, bei zake ni nafuu na vipuri vyake vinapatikana hapa Nchini.

Kilimo cha Umwagiliaji

37. **Mheshimiwa Spika**, kutokana na mabadiliko makubwa ya Tabianchi ni muhimu Taifa letu lijiimarisha zaidi katika Kilimo cha Umwagiliaji ambacho kinatoa uhakika wa kulima na kuvuna. Serikali pia imeimarisha miundombinu ya baadhi ya mashamba ya Jeshi la Kujenga Taifa (JKT) na Magereza, ili kuendeleza Kilimo cha Umwagiliaji na uzalishaji wa Mbegu Bora. Katika mwaka 2010/2011, Jeshi la Magereza limelima Hekta 880 zenye uwezo wa kuzalisha Tani 1,618 za mbegu. Kwa upande wa JKT upo Mkataba na Wakala wa mbegu (ASA) wa kuzalisha mbegu bora za mazao mbalimbali katika eneo la Hekta 650. Serikali kwa kushirikiana na Sekta Binafsi itaendelea kujenga na kukarabati Miundombinu ya Umwagiliaji kwa Wakulima Wadogo na wa Kati ili kuongeza uzalishaji na ufanisi wa matumizi ya maji.

38. **Mheshimiwa Spika**, moja ya Mikakakati ambayo Serikali imebuni kuishirikisha Sekta Binafsi na Wadau wengine katika Kilimo kupitia dhana ya KILIMO KWANZA ni kuanzisha Mpango wa Kukuza Kilimo katika Ukanda wa Kusini mwa Tanzania (*Southern Agricultural Growth Corridor of Tanzania - SAGCOT*). Mpango huo ambao utatekelezwa kwa miaka 20 ni nyenzo muhimu ya kuongeza uzalishaji na tija katika mtiririko wa kuongeza thamani ya mazao ya Kilimo. Katika mwaka 2011/2012, Serikali imetenga jumla ya Shilingi Bilioni 1.5 na Wafadhili mbalimbali wameahidi kuchangia Shilingi Bilioni 26.3 kwa ajili ya kuanza utekelezaji wa Mpango huo. Mpango huo ambao ni sehemu ya utekelezaji wa Programu ya Kuendeleza Sekta ya Kilimo (ASDP) unategemewa kuongeza uzalishaji wa mazao ya Kilimo kwa zaidi ya mara tatu, hususan kwa Wakulima Wadogo. Mpango kama huo utaandaliwa pia kwa Kanda nyingine za Kilimo Nchini.

Programu ya Miundombinu ya Masoko na Huduma za Kifedha Vijijini

39. **Mheshimiwa Spika**, mwezi Julai 2011, Serikali kwa kushirikiana na Mfuko wa Kimataifa wa Maendeleo ya Kilimo, Benki ya Maendeleo ya Afrika na *Alliance for a Green Revolution in Africa* itaanza kutekeleza Programu ya Miundombinu ya Masoko na Huduma za Kifedha Vijijini (*Marketing Infrastructure, Value Addition and Rural Finance Support Programme - MIVARF*). Programu hiyo ni ya miaka saba na itatekelezwa katika Mikoa yote ya Tanzania Bara na Zanzibar. Utekelezaji wa Programu hiyo unatokana na mafanikio mazuri yaliyopatikana kutokana na Programu za Uendelezaji wa Mifumo ya Masoko ya Mazao ya Kilimo ambayo utekelezaji wake ulikamilika mwezi Juni 2010, na ile ya Huduma za Kifedha Vijijini ambayo utekelezaji wake utakamilika tarehe 30 Juni 2011.

40. **Mheshimiwa Spika**, lengo kuu la Programu hiyo ni kupunguza umaskini Vijijini na kuharakisha ukuaji endelevu wa kiuchumi. Miundombinu ya Masoko Vijijini itakayojengwa ni pamoja na barabara, Majengo ya Masoko na Maghala ya kuhifadhia mazao. Aidha, Wakulima na Wazalishaji Wadogo, Wafanyabiashara Wadogo na wa Kati na Wasindikaji watawezesha ili kuongeza ushiriki wao katika Soko la Mazao ya Kilimo. Uongezaji thamani wa mazao utatiliwa mkazo ili kuongeza tija na kuvutia ushiriki wa Wadau katika uzalishaji. Vilevile, Programu hiyo itasaidia kuendeleza utoaji wa huduma za kifedha Vijijini. Juhudi zitaelekezwa katika kuendeleza upatikanaji wa mitaji kwa Wazalishaji na Wafanyabiashara Wadogo na wa Kati kwa kuziimarisha Taasisi za Fedha Zisizo Rasmi na kutoa mafunzo na ushauri kwa Vyama vya Akiba vya Kuweka na Kukopa. Aidha, itasaidia Taasisi za Kifedha kupanua huduma zao Vijijini kwa kutoa mafunzo na usaidizi wa kiufundi.

Mifugo na Uvuvi

41. **Mheshimiwa Spika**, Serikali inahamasisha na kusimamia ufugaji wa kisasa na Uvuvi endelevu. Ili kufikia azma hiyo, Mpango wa kutoa ruzuku ya dawa ya kuogeshea Mifugo umeendelea kutekelezwa. Serikali imenunua dawa za kuogesha Mifugo na kusambaza kwa Wafugaji Nchini. Aidha, imedhibiti magonjwa ya mifugo kama Homa ya Mapafu ya Ng'ombe kwa kutoa dawa za chanjo. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendelea kutoa ruzuku ya dawa za kuogeshea Mifugo na kuhamasisha Wadau kukarabati majosho na kujenga mapya. Serikali pia itaendelea kuimarisha mashamba ya kuzalisha mitamba na mbegu bora za uhamilishaji.

42. **Mheshimiwa Spika**, katika Sekta ya Uvuvi, Serikali imeimarisha Vikosi vya Doria ili kudhibiti Uvuvi haramu ambao umeshamiri katika maziwa, mito na bahari. Doria hizo ziliwezesha kukamatwa kwa zana haramu na Watuhumiwa wamefikishwa Mahakamani. Juhudi hizo zimechangia kukuza uvunaji wa mazao mbalimbali ya Uvuvi. Aidha, Serikali imehamasisha uzalishaji wa Vifaranga vya samaki aina ya Perege na Kambale na kuvisambaza kwa Wafugaji wa Samaki. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendeleza juhudi za kudhibiti Uvuvi haramu katika mabwawa, mito na bahari na kuwaelimisha Wananchi kuhusu faida za kuendeleza Uvuvi kwa kuchimba mabwawa ya kufugia Samaki.

Misitu na Nyuki

43. **Mheshimiwa Spika**, Sekta ndogo ya Misitu na Nyuki inayo fursa ya kuchangia Pato la Taifa na kuondoa umaskini. Kwa kuzingatia umuhimu huo, Serikali inaendelea kulinda na kuhifadhi rasilimali za Misitu. Kwa upande wa Sekta ya Nyuki, Serikali inatekeleza Mpango wa Kuboresha Ufugaji Nyuki ambao unafanyika katika Wilaya 27 Nchini. Mafanikio yaliyopatikana katika mwaka 2010/2011 ni pamoja na uzalishaji wa Tani 9,380 za Asali zenye thamani ya Shilingi Bilioni 35.2 na Tani 625 za Nta zenye thamani ya Shilingi Bilioni 4.5.

44. **Mheshimiwa Spika**, Ufugaji Nyuki ukiendelezwa unaweza kuongeza Ajira nyingi, kipato cha Mwananchi mmoja mmoja na Pato la Taifa. Aidha, Ufugaji Nyuki ni biashara rahisi na nyepesi kuwezesha Wananchi kupata kipato kikubwa na cha haraka. Kwa sasa Asali ina bei nzuri katika Soko la ndani ambapo inauzwa Shilingi 8,000 kwa lita na katika Soko la nje inauzwa Wastani wa Shilingi 5,550 kwa lita. Kwa upande wa Nta, bei yake ni Wastani wa Shilingi 6,750 kwa Kilo Moja. Hivyo, natoa wito kwa Wizara ya Maliasili na Utalii kwa kushirikiana na Halmashauri zetu kuwahasisha Wananchi kuwekeza katika biashara ya Ufugaji Nyuki.

ARDHI, NYUMBA NA MAENDELEO YA MAKAZI

Mipango ya Matumizi Bora ya Ardhi

45. **Mheshimiwa Spika**, Ardhi ni rasilimali ya msingi katika uzalishaji, kuleta maendeleo na kujenga uchumi imara wa Wananchi na Taifa. Hata hivyo, Ardhi isiposimamiwa vizuri na kupangiwa matumizi bora inaweza kusababisha migongano na migogoro na inaweza kuwa chanzo cha maafa katika jamii yetu. Hadi sasa Serikali imepima Vijiji 11,242 kati ya 11,817. Kati ya hivyo, Vijiji 7,043 vimepatiwa Hati za Ardhi za Vijiji. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itatayarisha Mipango ya Matumizi Bora ya Ardhi na kuendelea kutoa Hati za Ardhi za Vijiji Nchini. Pia, itaongeza kasi ya kupima mashamba ya Wananchi na kutoa Hatimiliki za Kimila katika Wilaya na Vijiji vyote vinavyotekeleza miradi ya majaribio. Halmashauri za Miji na Wilaya zitashirikishwa kutumia vyanzo vyao vya mapato kupima mashamba na kutoa Hatimiliki za Kimila.

Nyumba na Maendeleo ya Makazi

46. **Mheshimiwa Spika**, Serikali imehamasisha Mabenki na Vyombo vingine vya Fedha kutoa Mikopo ya ujenzi wa nyumba ya muda mrefu na yenye riba nafuu kupitia Sheria ya Mikopo ya Nyumba Na. 17 ya mwaka 2008. Sheria hiyo, imewezesha baadhi ya Benki kutoa Mikopo kwa ajili ya kununua na kujenga nyumba kwa masharti ya kurejesha mikopo hiyo ndani ya miaka 15. Benki hizo ni *Commercial Bank of Africa, International Commercial Bank, Azania Bancorp, Stanbic Bank na United Bank of Africa*. Aidha, Taasisi za Benki Nchini zimeungana na kuanzisha Kampuni inayoitwa *Tanzania Mortgage Refinancing Company* itakayowezesha Benki za Biashara kutoa Mikopo kwa Wananchi. Nichukue nafasi hii kuwahimiza Wananchi watumie fursa hii kumiliki nyumba bora.

MAWASILIANO

47. **Mheshimiwa Spika**, Serikali ilianza Ujenzi wa Mkongo wa Mawasiliano wa Taifa utakaochangia kupunguza gharama za Mawasiliano. Awamu ya Kwanza ya ujenzi wa Mkongo wa Mawasiliano wenye urefu wa Kilometa 4,300 katika Mikoa 16 umekamilika na huduma za Mawasiliano zimeanza kutolewa. Aidha, Vituo sita vya kuunganisha Mkongo wa Mawasiliano wa Taifa na Nchi Jirani zinazozunguka Nchi yetu vimekamilika. Awamu ya Pili ya ujenzi wa Mkongo wa Mawasiliano wa Taifa iliyoanza kutekelezwa mwezi Agosti 2010 ikihusisha takribani Kilometa 3,000 inaendelea. Vilevile, Serikali kwa kushirikiana na Serikali ya India imejenga Kituo cha Umahiri cha TEHAMA (India - Tanzania Center of Excellence in Information and Communication Technology) katika Taasisi ya Teknolojia Dar es Salaam ambacho kitatumika kutoa huduma mbalimbali za mawasiliano Nchini.

48. **Mheshimiwa Spika**, Serikali pia kwa kushirikiana na *International Telecommunication Union* inaratibu miradi ya maendeleo ya TEHAMA Nchini hususan katika Sekta ya Elimu. Lengo ni kuunganisha Shule za Msingi, Sekondari na Vyo katika Mkongo wa Mawasiliano wa Taifa. Kupitia mradi huu, Tanzania inatekeleza Malengo ya Kimataifa ya *World Summit on Information Society* ya kusaidia jamii kunufaika na matumizi ya TEHAMA katika kukuza na kuendeleza uchumi. Aidha, vifaa vya TEHAMA vyenye thamani ya Shilingi Milioni 170 vimefungwa katika Shule mbalimbali Nchini. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itakamilisha ujenzi wa Mkongo wa Mawasiliano wa Taifa na kufanya Mabadiliko ya Mfumo wa Mawasiliano, Habari na Utangazaji.

VIWANDA NA BIASHARA

49. **Mheshimiwa Spika**, Serikali inaendelea kutekeleza Mkakati Unganishi kwa Maendeleo ya Viwanda (*Integrated Industrial Development Strategy*) unaolenga kuongeza thamani ya malighafi mbalimbali Nchini. Chini ya Mkakati huo, Serikali imeainisha Viwanda vya kipaumbele vya kukuza uchumi na kuleta maendeleo endelevu Nchini. Miongoni mwa Viwanda hivyo ni vile vitakavyozalisha mbolea, chuma, nishati, saruji, madawa na Viwanda vya Usindikaji mazao ya Kilimo, Mifugo, Uvuvi na Asali. Juhudi za kutafuta na kupata Wawekezaji watakaojenga Viwanda hivyo zimeanza ambapo mwezi Januari 2011, Serikali ilipata Mwekezaji katika miradi ya makaa ya mawe ya Mchuchuma na chuma cha Liganga. Miradi hiyo itakapokamilika itakuwa na uwezo wa kuzalisha umeme wa MW 600 na Chuma Ghafi Tani 1,000,000.

50. **Mheshimiwa Spika**, Serikali pia imehamasisha uanzishwaji na uendelezaji wa Maeneo ya Uzalishaji kwa Soko la Nje (EPZ) na Maeneo Maalum ya Kiuchumi (SEZ). Maeneo yasiyopungua Hekta 2,000 kwa kila Mkoa yamebainishwa kwa ajili ya EPZ na SEZ katika Mikoa ya Pwani, Tanga, Tabora, Mtwara, Arusha, Ruvuma, Rukwa, Mara, Mwanza, Kigoma, Mbeya, Kilimanjaro, Kagera, Morogoro, Lindi, Shinyanga, Singida na Iringa. Makampuni 44 yamepewa usajili na yanazalisha chini ya masharti ya EPZ. Katika kipindi cha mwaka 2007 hadi mwezi Mei 2011, Makampuni hayo yamewekeza Mtaji wa Shilingi Trilioni Moja na yameuza nje bidhaa zenye thamani ya Shilingi Bilioni

525 na Wafanyakazi 12,600 wameajiriwa. Aidha, eneo la SEZ la Bagamoyo lenye ukubwa wa hekta 9,081 limepewa kipaumbele katika Mpango Mkakati wa uendelezaji wa maeneo yaliyotengwa. Nahimiza Mikoa iliyo bakia kubainisha maeneo kwa ajili ya Maeneo ya Uzalishaji kwa Soko la Nje na Maeneo Maalumu ya Kiuchumi kwa kuwa yana fursa kubwa za kuvutia Mitaji na kuongeza Ajira.

51. **Mheshimiwa Spika**, Serikali kupitia Shirika la Maendeleo ya Viwanda Vidogo – SIDO imeendelea kutoa huduma za kuendeleza Viwanda Vidogo Nchini kwa kukuza Teknolojia ili kuwawezesha Wajasiriamali kuzalisha bidhaa bora na zinazohimili ushindani. Katika mwaka 2010/2011, Wajasiriamali 18,964 walipata mafunzo mbalimbali na huduma za ushauri wa Ugani. Aidha, SIDO imesaini Mkataba wa Ushirikiano wa kukuza Viwanda Vidogo na Shirika la Taifa la Viwanda Vidogo la India. Ushirikiano huo, utasaidia Wajasiriamali na wenye Viwanda Vidogo Nchini kupata Teknolojia mpya itakayoongeza ufanisi katika uzalishaji wa bidhaa za Viwanda Vidogo Nchini. Serikali itaendelea kuliwezesha Shirika la Viwanda Vidogo – SIDO kutoa huduma na kuimarisha miundombinu ili kukuza Viwanda Vidogo Nchini. Aidha, itatoa Mikopo kwa Wajasiriamali wavya kupitia Mfuko wa Wajasiriamali Wadogo (*National Enterpreneurs Development Fund*).

52. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendelea kutekeleza Mkakati Unganishi na Mpango Kabambe wa Kuendeleza Sekta ya Viwanda. Aidha, itaendelea kuvutia Wawekezaji kuwekeza katika Viwanda vinavyoongeza thamani ya mazao ya Kilimo na kutoa mafunzo ya ujasiriamali kupitia SIDO. Pia, itashirikiana na Sekta Binafsi kujenga Miundombinu na Viwanda katika Maeneo ya Uzalishaji kwa Soko la Nje na Maeneo Maalumu ya Kiuchumi.

UJENZI

Barabara na Madaraja

53. **Mheshimiwa Spika**, azma ya Serikali ni kuboresha mtandao wa barabara Nchini ili zipitike kwa kipindi chote cha mwaka na ziwe kichocheo cha kukuza uchumi na kupunguza umaskini. Katika mwaka 2010/2011, Barabara mpya zenye urefu wa Kilometa 204 zimejengwa kwa kiwango cha lami na Madaraja 1,388 ya barabara Kuu yamefanyiwa matengenezo ya kuzuia uharibifu. Aidha, hadi kufikia Machi 2011, Serikali imefanya ukarabati mkubwa wa Kilometa 154.8 za Barabara Kuu kwa kiwango cha lami na Kilometa 78.8 zimekarabatiwa kwa kiwango cha changarawe. Vilevile, jumla ya Kilometa 18,366 zimefanyiwa matengenezo ya aina mbalimbali. Kwa upande wa Barabara za Mikoa, jumla ya Kilometa 31.6 zimejengwa upya kwa kiwango cha lami, Madaraja 539 yamefanyiwa matengenezo na Kilometa 778 zimekarabatiwa kwa kiwango cha changarawe.

54. **Mheshimiwa Spika**, pamoja na dhamira nzuri ya Serikali ya kuongeza kasi ya ujenzi wa barabara Nchini, miradi mingi ya ujenzi wa barabara inahitaji fedha nyingi ikilinganishwa na uwezo wa Serikali. Ili kuondokana na tatizo hilo, Serikali inakusudia kuanzisha Mfuko mahsusi wa ujenzi wa barabara Nchini. Aidha, Serikali itashirikiana na Sekta Binafsi katika utekelezaji wa miradi ya ujenzi wa barabara chini ya Mfumo wa utaratibu wa Ubia kati ya Serikali na Sekta Binafsi. Natoa wito kwa Wakandarasi kujenga Barabara kwa kuzingatia viwango vya kitaalam na vyenye ubora na kuzikamilisha kwa wakati. Vilevile, Mamlaka husika kwa kushirikiana na Wananchi zisimamie kikamilifu utunzaji wa Barabara hizo.

UCHUKUZI

Huduma za Bandari

55. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Serikali imeendelea kuboresha miundombinu katika Bandari za Dar es Salaam, Tanga na Mtwara pamoja na ununuzi wa vifaa vya kisasa vya kuhudumia meli na mizigo. Aidha, Serikali imeshirikisha Sekta Binafsi katika ujenzi wa maeneo ya kuhifadhia Mizigo nje ya bandari. Vilevile, ujenzi wa Gati katika Bandari ya Mafia unaendelea na unatarajiwa kukamilika mwezi Desemba 2011. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itaanza kufanya

upanuzi wa Gati Namba 1 hadi 7 katika Bandari ya Dar es Salaam na kuongeza kina cha lango la Bandari hiyo ili kuongeza ufanisi. Aidha, itakamilisha ukarabati wa Magati 6 ulioanza mwaka jana katika Bandari ndogo za Kasanga, Lagosa, Kalya na Kibirizi (Kigoma) na Kirando na Karema (Rukwa/Katavi) katika Ziwa Tanganyika.

Usafiri wa Reli na Anga

56. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Kampuni ya Reli Nchini (TRL) iliboresha miundombinu ya Reli ya Kati kwa kuweka mataruma kwenye umbali wa Kilometa 47 kati ya Stesheni ya Dodoma na Tabora. Aidha, Serikali ilitoa Shilingi Bilioni 10.02 kwa ajili ya kuimarisha tuta la Reli lililoharibiwa vibaya na mafuriko kati ya Stesheni ya Kilosa na Gulwe. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendelea na kazi ya ukarabati wa Kilometa 150 katika Reli ya Kati eneo kati ya Stesheni ya Dodoma na Tabora. Aidha, kazi ya usanifu kwa ajili ya ujenzi wa Reli ya kuunganisha Tanzania na Rwanda na Burundi itaendelea kufanyika.

57. **Mheshimiwa Spika**, Serikali ya Tanzania na Zambia zimechukua hatua mbalimbali za kuimarisha Reli ya TAZARA kutokana na changamoto mbalimbali za kiundeshaji na miundombinu. Ili kukabiliana na changamoto hizo, Serikali za Tanzania na Zambia zimefanikiwa kupata mkopo wenye masharti nafuu kutoka China wa Shilingi Bilioni 59 ambao utatumika kununua Injini mpya Sita, Mabehewa mapya 90 na ununuzi wa vipuri vya kukarabati injini Tisa.

58. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Serikali ilitekeleza Mpango wake wa kuboresha na kupanua miundombinu ya Viwanja mbalimbali vya Ndege Nchini. Chini ya Mpango huo, ujenzi wa jengo la Watu Mashuhuri katika Kiwanja cha Ndege cha Kimataifa cha Julius Nyerere umekamilika. Ukarabati wa kiwanja cha Ndege cha Mpanda unaendelea na unatarajiwa kukamilika mwezi Septemba 2011. Uwanja utakapokamilika utawezesha Mbuga ya Hifadhi ya Katavi kuvutia Watalii wengi zaidi. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itaanza ujenzi wa njia ya kurukia na kutua ndege kwa kiwango cha lami katika kiwanja cha Mafia na kukarabati Viwanja vya ndege vya Bukoba, Arusha, Tabora na Kigoma.

UTALII

59. **Mheshimiwa Spika**, Serikali imeendelea kupanua wigo wa Utalii na kuutangaza katika masoko mbalimbali Duniani. Jitihada za kukuza Utalii Nchini zimewezesha idadi ya Watalii kuongezeka kutoka 714,367 mwaka 2009 hadi 782,699 mwaka 2010 na mapato kuongezeka kutoka Shilingi Trilioni 1.74 hadi Shilingi Trilioni 1.9 katika kipindi hicho. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itaimarisha mfumo wa ukusanyaji maduhuli pamoja na kuendelea kutumia Teknolojia ya kisasa katika kutangaza Utalii wetu kwa kutumia Wakala na Ofisi za Ubalozzi Nje ya Nchi. Natoa wito kwa Wadau wote wa Utalii kuendelea kutangaza fursa za Utalii zilizopo Nchini ili Tanzania iendelee kuwa kivutio kikubwa cha utalii.

NISHATI NA MADINI

Nishati

60. **Mheshimiwa Spika**, upatikanaji wa Nishati ya uhakika bado ni changamoto kubwa tunayoendelea kukabiliana nayo. Jitihada zinazoendelea kufanyika kukabiliana na tatizo hilo zitatoa matokeo ya kudumu katika miaka michache ijayo. Hii ni kutokana na miradi ya umeme kuhitaji utaalumu na uwekezaji mkubwa na hivyo kuchukua muda mrefu kukamilika. Sekta Binafsi kuruhusiwa kuwekeza kwenye miradi ya umeme kutawezesha miradi mingi zaidi kuanzishwa na hivyo kuongeza upatikanaji wa umeme wa uhakika Nchini. Pamoja na changamoto hizo, katika mwaka 2010/2011, Serikali ilikamilisha kazi ya kufunga jenereta za kuzalisha umeme katika Wilaya za Kibondo na Kasulu. Aidha, mradi wa umeme ujulikanao kama *Way Leave Electrification Project*

uliopo katika Wilaya za Kilwa na Rufiji umekamilika. Mradi huo umelenga kuvipatia umeme Vijiji vilivyopitiwa na bomba la gesi ya Songosongo.

61. **Mheshimiwa Spika**, Serikali kupitia Wakala wa Umeme Vijijini ilikamilisha miradi saba ya kupeleka umeme katika Makao Makuu ya Wilaya ya Kilindi; Vijiji vya Tungamalenga (Iringa), na Kibinda na Mkunguni Wilayani Pangani. Vilevile, utekelezaji wa Miradi 41 ya umeme Vijijini kwenye Mikoa 16 ulianza na upo katika hatua mbalimbali. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itaongeza kasi ya upelekaji umeme Vijijini kupitia Wakala wa Umeme Vijijini. Serikali pia itaongeza ushiriki wa Sekta Binafsi katika uwekezaji wa kuzalisha Nishati mbadala zitokanazo na jua, upepo, *biogas* na vyanzo vingine ili kuongeza upatikanaji wa umeme kwa gharama nafuu.

62. **Mheshimiwa Spika**, katika kipindi cha Januari hadi Mei 2011, tumeshuhudia ongezeko la bei ya mafuta ya Petrol ambayo imefikia Dola za Kimarekani 120 kwa pipa moja la mafuta ghafi. Hili ni tatizo ambalo limetokea duniani kote kutokana na kuongezeka kwa bei ya bidhaa hiyo katika Soko la Dunia kulikosababishwa na vuguvugu za kisiasa zinazoendelea katika baadhi ya Nchi za Kiarabu. Serikali imeendelea kutoa bei elekezi ili kuhakikisha kwamba hazipandishwi kiholela na Wafanyabiashara. Aidha, hatua za kisheria zimechukuliwa kwa Wafanyabiashara wasio waaminifu wanaochakachua mafuta kwa tamaa ya Fedha.

Madini

63. **Mheshimiwa Spika**, mwezi Aprili 2010 Bunge lako Tukufu lilipitisha Sheria mpya ya Madini ambayo inatoa wigo mkubwa zaidi wa ushiriki wa Watanzania kwenye shughuli za Madini. Sheria hiyo imekuwa kichocheo cha uwekezaji wa ndani katika Sekta ya Madini na kutoa mchango mkubwa zaidi kwenye Pato la Taifa. Ili kuongeza mapato yatokanayo na Madini, Serikali imekuwa ikishauriana na Kampuni za Uchimbaji wa Madini zenye Mikataba ya zamani kuanza kulipa mrabaha kwa kufuata viwango vipya na Sheria ya Madini ya Mwaka 2010. Vilevile, Wakala wa Ukaguzi wa Madini unafanya ukaguzi wa kina ili kubaini kiasi cha Madini kinachouzwa na Makampuni Makubwa. Juhudi hizo zimeanza kuleta mafanikio ambapo Kampuni zilizokaguliwa zimeanza kulipa kiasi kikubwa cha kodi ikilinganishwa na awali. Ukaguzi wa Makampuni mengine unaendelea na Serikali inatarajia kupata mapato mengi kutokana na rasilimali hiyo.

64. **Mheshimiwa Spika**, kumekuwepo na migogoro katika maeneo mbalimbali ya Uchimbaji Madini Nchini ambayo inadumaza shughuli za utafutaji na Uchimbaji wa Madini. Migogoro hiyo mara nyingi imekuwa kati ya Wawekezaji wakubwa na Wachimbaji Wadogo, Wawekezaji na Wananchi na wakati mwingine baina ya Wachimbaji Wadogo wenyewe wakigombea maeneo ya kuchimba Madini. Migogoro hiyo imesababisha ukosefu wa amani, kupoteza mali na maisha ya Watu na pia kushuka kwa uzalishaji. Ili kudhibiti hali hiyo, Serikali itaimarisha usimamizi wa Sheria, Kanuni na Taratibu zinazosimamia uchimbaji na uwekezaji katika Sekta ya Madini. Serikali itaendelea kutoa Elimu Juu ya Sera na Sheria Mpya ya Madini na kuwatengea Wachimbaji Wadogo maeneo ambayo hayaingiliani na yale ya utafutaji na uchimbaji mkubwa. Vilevile, itawahamasisha Wachimbaji Wadogo kujiunga katika Vikundi ili kumiliki Hisa katika Uchimbaji mkubwa na hivyo kufaidika na rasilimali ya Madini.

65. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendelea kutenga maeneo kwa Wachimbaji Wadogo na kuwawezesha kupata vifaa vya uchimbaji. Aidha, itaaimarisha Shirika la Madini la Taifa (STAMICO) ili liweze kuwa Mbia thabiti katika kuendeleza Sekta ya Madini. Serikali pia itaendelea kuhamasisha uwekezaji, utafutaji, uchimbaji na uongezaji thamani katika madini ili kukuza mchango wake katika Pato la Taifa.

MAJI

66. **Mheshimiwa Spika**, utekelezaji wa Programu ya Huduma ya Maji na Usafi wa Mazingira Vijijini umewezesha kuongeza idadi ya Wananchi wanaopata huduma ya Maji safi na salama karibu

na Makazi yao kutoka Asilimia 57.1 mwaka 2007 hadi Asilimia 58.7 Desemba 2010. Katika mwaka 2010/2011, Serikali imeboresha huduma za maji Mijini kwa kujenga na kukarabati mifumo ya Maji katika Miji Mikuu 19 ya Mikoa ambapo kiwango cha upatikanaji wa Maji kwa Wakazi wa Miji hiyo kimeongezeka kutoka Asilimia 78 mwaka 2005 hadi Asilimia 86 mwaka 2010. Katika Jiji la Dar es Salaam kwa sasa, upatikanaji wa huduma ya maji ni wastani wa Asilimia 55. Upatikanaji wa Maji katika Jiji la Dar es Salaam na Pwani utaimarika zaidi baada ya Serikali ya India kukubali kuipatia Tanzania Mkopo wenye masharti nafuu wa Shilingi Bilioni 270.

67. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itakarabati na kujenga miradi ya Maji na Usafi wa Mazingira Vijijini ikiwa ni pamoja na kujenga mabwawa kwa matumizi mbalimbali hususan katika maeneo kame. Vilevile, itahamasisha uvunaji wa maji ya mvua kwa kutumia teknolojia nyepesi na rahisi ya kuingia na kutunza maji. Pia itaimarisha uwezo wa Mamlaka za Maji, Bodi za Mabonde ya Maji na kuishirikisha Sekta Binafsi katika utoaji wa huduma za maji.

ELIMU

Elimu ya Msingi

68. **Mheshimiwa Spika**, mafanikio ya utekelezaji wa Awamu ya Kwanza na ya Pili ya Mpango wa Maendeleo ya Elimu ya Msingi (MMEM) yamewezesha Tanzania kutambulika katika Jumuiya ya Kimataifa kuwa ni moja ya Nchi za Bara la Afrika ambayo imefanya vizuri katika utekelezaji wa baadhi ya Malengo ya Maendeleo ya Milenia. Hii imejidhihirisha wazi kutokana na kiwango cha Wanafunzi wa rika lengwa la Elimu ya Msingi walioko Shuleni kufikia Asilimia 95.4 mwaka 2010. Kazi kubwa iliyopo mbele yetu ni kuimarisha mafanikio yaliyopatikana na kuongeza ubora wa elimu kwa kuhakikisha upatikanaji wa Walimu, vitabu na vifaa vya kufundishia na kujifunzia pamoja na ujenzi wa nyumba za Walimu.

Elimu ya Sekondari

69. **Mheshimiwa Spika**, kwa upande wa Sekondari, utekelezaji wa Awamu ya Pili ya Mpango wa Elimu ya Sekondari (MMES-II) unaendelea vizuri. Kazi kubwa iliyofanyika mwaka 2010/2011 ni kupanua na kuimarisha miundombinu ya Elimu ya Sekondari hasa ujenzi wa madarasa, maabara, nyumba za Walimu, vyoo na hosteli za Wanafunzi. Hadi mwezi Machi 2011, Halmashauri zilikuwa zimejenga Madarasa 870, Nyumba za Walimu 410 na Madawati 11,908 yametengenezwa. Vilevile, Wananchi walihamasishwa kujenga madarasa ya Kidato cha Tano na Sita ili kutekeleza azma ya kuwa na Shule moja ya Sekondari ya Kidato cha Tano na Sita kwa kila Tarafa. Kutokana na jitihada hizo, idadi ya Wanafunzi waliojiunga na Kidato cha Kwanza kwa Shule za Sekondari iliongezeka kutoka Wanafunzi 438,827 mwaka 2010 hadi Wanafunzi 477,661 mwaka 2011 sawa na ongezeko la Asilimia 8.8. Aidha, idadi ya Wanafunzi waliochaguliwa kuingia Kidato cha Tano katika Shule za Serikali iliongezeka kutoka 26,065 mwaka 2010 hadi 37,721 mwaka 2011 sawa na ongezeko la Asilimia 44.7.

70. **Mheshimiwa Spika**, pamoja na jitihada zilizopo, changamoto zinazokabili Sekta ya Elimu Nchini ni pamoja na upungufu wa Walimu, Maabara, Nyumba za Walimu, Madarasa, Madawati na upungufu wa vifaa vya kufundishia na kujifunzia. Changamoto nyingine ni ufaulu mdogo katika masomo ya Hisabati, Sayansi na Kiingereza katika Shule za Msingi, Sekondari na Vyuo vya Ualimu. Ili kukabiliana na changamoto hizo katika mwaka 2010/2011, Serikali iliajiri Walimu 21,891 katika Shule za Msingi, Sekondari na Vyuo vya Ualimu kuanzia mwezi Julai 2010 hadi Aprili 2011. Kati ya Idadi hiyo, Walimu waliopangwa kufundisha katika Shule za Msingi ni 12,665 na Walimu 9,226 wamepangwa kufundisha Shule za Sekondari na Vyuo vya Ualimu.

71. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itaandaa Mpango wa Tatu wa Maendeleo ya Elimu ya Msingi (MMEM III) 2012 – 2014 na kuendelea kutekeleza Awamu ya Pili ya

Mpango wa Maendeleo ya Elimu ya Sekondari (MMES II) 2010 – 2014. Jitihada zaidi zitawekwa katika kuimarisha na kuongeza kiwango cha ubora wa Elimu ya Msingi na Sekondari kwa kuongeza idadi ya Walimu, ununuzi na usambazaji wa vifaa vya kufundishia na kujifunzia. Napenda kuwakumbusha na kuwahimiza Wananchi kuchangia chakula cha mchana kwa Wanafunzi. Mpango huu utaongeza uwezo wa Wanafunzi kufuatilia masomo na hivyo kuongeza uelewa na ufaulu wao.

Elimu ya Juu

72. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Serikali imeendelea na utekelezaji wa Mpango wa kupanua na kukarabati miundombinu muhimu ya Vyuo vya Elimu ya Juu kwa Awamu ili kuboresha mazingira ya kusoma katika Vyuo hivyo. Kutokana na jitihada hizo, idadi ya Wanafunzi wanaodahiliwa katika Vyuo vya Elimu ya Juu imeongezeka kutoka 95,525 mwaka 2008/2009 hadi Wanafunzi 118,951 mwaka 2009/2010. Aidha, hadi mwezi Aprili 2011, Serikali imetoa mikopo ya Shilingi Bilioni 185 kwa Wanafunzi 96,328 wa Elimu ya Juu.

73. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendelea kusimamia utekelezaji wa Mpango wa Maendeleo ya Elimu ya Juu. Maeneo yatakayopewa kipaumbele ni kutafuta njia mbadala ya kutoa mikopo kwa wanafunzi wa Elimu ya Juu na kuimarisha urejeshaji wa mikopo hiyo. Aidha, Serikali itaendelea kutekeleza mpango wa kupanua na kuimarisha miundombinu ya Vyuo Vikuu na Vyuo vingine vya Elimu ya Juu ili viweze kuhimili ongezeko kubwa la Wanafunzi wanaomaliza Elimu ya Sekondari.

AFYA

74. **Mheshimiwa Spika**, kumekuwepo na maendeleo mazuri ya Sekta ya Afya hasa katika viashiria vya kufikia Malengo ya Maendeleo ya Milenia ambayo Tanzania imeridhia. Idadi ya Vifo vya Watoto Chini ya Umri wa Mwaka Mmoja imepungua kutoka Vifo 58 mwaka 2007/2008 hadi Vifo 51 mwaka 2009/2010 kwa kila Watoto 1,000 wanaozaliwa hai. Vilevile, kwa Watoto wenye Umri Chini ya Miaka Mitano, Vifo vimepungua kutoka 91 mwaka 2007/2008 hadi 81 mwaka 2009/2010 kwa kila Watoto 1,000 wanaozaliwa hai. Mwenendo huu ni mzuri na unaashiria kufikiwa kwa Malengo ya Maendeleo ya Milenia.

75. **Mheshimiwa Spika**, kiashiria kingine ni Kupungua kwa Vifo vya Wanawake Vitokanavyo na Uzazi kutoka Vifo 578 mwaka 2007/2008 hadi Vifo 454 mwaka 2009/2010 kwa kila Wanawake Wajawazito 100,000. Lengo la Maendeleo ya Milenia katika kiashiria hiki ni kufikia vifo visivyozidi 265 kwa Wanawake Wajawazito 100,000 ifikapo mwaka 2015. Aidha, kutokana na juhudi za Serikali za usambazaji wa vyandarua kwa Watoto wenye Umri chini ya Miaka Mitano na Wanawake Wajawazito pamoja na matumizi ya Dawa Mseto, kiwango cha maambukizi ya Malaria kimepungua kwa Asilimia 20. Utoaji wa Chanjo mbalimbali pia umeendelea kuongezeka kwa wastani wa Asilimia 85 hadi 95.

76. **Mheshimiwa Spika**, Serikali imeendelea kutekeleza Mpango wa Maendeleo ya Afya ya Msingi (MMAM) ambao moja ya vipaumbele vyake ni upatikanaji wa watu wenye ujuzi katika Sekta ya Afya. Katika kipindi cha mwaka 2010/2011, Serikali iliajiri jumla ya Watumishi 5,256 ambao wamepangiwa vituo vya kazi kwenye Sekretarieti za Mikoa, Halmashauri za Manispaa, Miji na Wilaya. Aidha, Serikali ilitoa vibali vya kufanya kazi katika Sekta ya Afya Nchini kwa Wataalam 109 kutoka nje ya Nchi. Serikali pia iliongeza idadi ya Wanafunzi tarajali katika Vyuo vya Afya na Wanafunzi wa Shahada ya Uzamili ili kuboresha huduma za Afya za Rufaa Nchini.

77. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendelea kuboresha Huduma za Kinga na Tiba zinazolenga kupunguza Vifo vya Watoto na Wanawake vinavyotokana na uzazi. Aidha, itaendelea kuongeza idadi ya Wanafunzi wanaodahiliwa katika Vyuo vya Afya na kuajiri Watumishi wote wa Kada za Afya wanaohitimu na kufaulu masomo yao.

Lishe

78. **Mheshimiwa Spika**, suala la lishe bora kwa Watoto wa umri chini ya miaka mitano na akina mama walio kwenye umri wa uzazi ni muhimu katika kujenga Taifa lenye Watu wenye afya bora. Hata hivyo, Taarifa ya Hali ya Afya Nchini ya mwaka 2010 imeonesha kwamba Asilimia 16 ya Watoto wa umri chini ya miaka mitano wana uzito pungufu ikilinganishwa na umri wao na Asilimia 42 wamedumaa. Kwa upande wa Wanawake, Asilimia 53 ya Wanawake Wajawazito wana upungufu wa Damu na Asilimia 3.5 tu ndiyo wanaotumia kikamilifu Madini ya Chuma ya Nyongeza (*Iron Supplements*). Hali hii si nzuri kwa ustawi wa Taifa letu. Serikali imekuwa ikitilia mkazo suala la kujitosheleza kwa chakula katika ngazi ya Kaya na Taifa bila kuweka mkazo unaostahili katika suala la Lishe Bora.

79. **Mheshimiwa Spika**, kwa kutambua changamoto hiyo na kwamba suala hili ni mtambuka, Serikali imeandaa Mkakati wa Lishe Bora ambao utatekelezwa na Wadau mbalimbali. Aidha, itaanzisha Kifungu maalumu cha Bajeti kinachohusu masuala ya Lishe Bora na kuunda Kamati ya Kitaifa na kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa zitakazosimamia utekelezaji wa Programu ya Lishe Bora. Serikali imeazimia kutekeleza lengo la Kimataifa la kuboresha Lishe (*Scaling Up Nutrition*) ambalo linaisitiza kuweka umuhimu wa juu wa Lishe Bora katika kipindi cha siku 1,000 (*One Thousand Days Partnership*). Kipindi hiki ambacho ni kati ya kutunga Mimba hadi Mtoto anapofikisha miaka Miwili ni muhimu sana kwa Mama na Mtoto kupata Lishe Bora.

80. **Mheshimiwa Spika**, kutokana na juhudi hizo za Serikali, Nchi za Marekani na Ireland pamoja na Mashirika mengine ya Umoja wa Mataifa hususan UNICEF wamekubali kusaidiana na Serikali kutatua tatizo hili la Lishe. Nazishukuru sana Serikali za Marekani na Ireland kwa kukubali kutenga Dola za Kimarekani Milioni 8.7, sawa na Shilingi Bilioni 13.1 kuunga mkono juhudi hizi za Serikali katika kipindi cha miaka mitano ijayo. Tunavyo vyakula vya kutosha na vyenye viinilishe bora. Jukumu letu Waheshimiwa Wabunge na Wadau wengine ni kuwaelimisha Wananchi umuhimu wa Lishe Bora ambayo inapatikana hapa Nchini.

ULINZI NA USALAMA

81. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Serikali imeliwezesha Jeshi la Wananchi kutekeleza majukumu yake ya Ulinzi na Usalama wa Nchi yetu. Kwa ujumla mipaka ya Nchi imeendelea kuwa shwari. Ili kutekeleza majukumu yake, Jeshi limepatiwa vifaa na vitendeakazi mbalimbali na kupatiwa mafunzo na mazoezi ya kujiandaa kivita. Vilevile, Wanajeshi wetu wameshiriki kwa ufanisi katika majukumu ya kulinda amani katika Nchi zenye migogoro. Katika mwaka 2011/2012, Serikali itaweka mazingira bora ya kufanyia kazi kwa Wanajeshi ikiwemo ukarabati wa nyumba za kuishi na majengo mengine muhimu.

82. **Mheshimiwa Spika**, Serikali imeendelea na jukumu lake la kusimamia Usalama wa Raia na Mali zao kwa kushirikisha Wananchi kupitia Dhana ya Ulinzi Shirikishi. Kupitia dhana hiyo, Wananchi wameongeza uhusiano na Jeshi la Polisi kwa kutoa taarifa ambazo zimesaidia kudhibiti vitendo vya uhalifu. Aidha, hatua za kukabiliana na msongamano kwenye Magereza zimechukuliwa kwa kupanua na kukarabati magereza na kutoa vifungo vya nje. Majeshi ya Polisi na Magereza yameimarishwa kwa kupatiwa vitendea kazi ili kuyawezesha kutekeleza majukumu yao ipasavyo.

Ajali za Barabarani

83. **Mheshimiwa Spika**, ajali za barabarani zinaongezeka kwa kasi na zimeendelea kusababisha ulemavu, vifo na uharibifu wa mali za Wananchi. Takwimu zinaonesha kwamba idadi ya ajali imeongezeka kutoka ajali 22,019 mwaka 2009 hadi ajali 24,926 mwaka 2010. Ongezeko hilo limesababishwa na mwendo kasi, ulevi, uzembe wa madereva, ubovu wa barabara na uegeshaji ovyo wa magari barabarani. Serikali imeazimia kukabiliana na hali hiyo kwa kuendelea kutoa elimu

ya matumizi ya barabara kupitia Vyombo vya Habari na Shuleni, kukagua na kubadilisha leseni za udereva na kufanya operesheni za mara kwa mara za kukagua magari. Serikali pia itasimamia kikamilifu utekelezaji wa Sera na Sheria za Usalama Barabarani pamoja na kutumia mfumo wa TEHAMA kudhibiti mwendo wa magari.

MAENEO MAPYA YA UTAWALA

84. **Mheshimiwa Spika**, mwaka 2010/2011, Serikali ilitangaza nia ya kuanzisha maeneo mapya ya Utawala ikiwemo Mikoa minne ya Simiyu, Katavi, Njombe na Geita pamoja na Wilaya 21 na Tarafa 34. Hatua iliyofikiwa ni kuhakiki Mipaka ya maeneo mapya yanayopendekezwa kuanzishwa kwa mujibu wa Sheria na Taratibu, ikiwa ni pamoja na kuwashirikisha Wananchi wa maeneo hayo. Aidha, kwa upande wa Wilaya, Serikali imeona Wilaya ya Kahama isigawanywe na badala yake zitaanzishwa Halmashauri mpya za Msalala, Ushetu na Halmashauri ya Mji wa Kahama. Aidha, Wilaya ya Ulyankulu nayo haitaanzishwa hivi sasa badala yake itaanzishwa Wilaya ya Kaliua. Wilaya hizi mbili zitaangaliwa siku za baadaye baada ya kutatua vikwazo vilivyopo hivi sasa. Hivyo, Wilaya mpya zitakazoanzishwa ni 19 badala ya 21. Mchakato wa kuanzisha maeneo hayo utakamilika baada ya kupata maoni ya mwisho ya Wananchi na Taratibu za Kisheria kukamilika.

KATIBA NA SHERIA

85. **Mheshimiwa Spika**, tarehe 31 Desemba 2010, Rais wa Jamhuri ya Muungano, Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete wakati akitoa salaam za Mwaka Mpya alieleza dhamira ya Serikali kuanzisha mchakato wa kutunga Katiba Mpya ya Nchi. Serikali imejipanga kuhakikisha kwamba dhamira hiyo inatekelezwa ili Nchi yetu iwe na Katiba Mpya kabla ya mwaka 2015. Mchakato wa maandalizi ya Muswada wa Sheria wa Kuunda Tume ya Kuratibu ukusanyaji wa maoni toka kwa Watanzania kuhusu Katiba mpya unaendelea. Napenda kutumia fursa hii kuwaomba Wananchi washiriki kikamilifu katika kutoa maoni yao kuhusu Katiba Mpya. Aidha, nawaomba Wabunge wenzangu na Viongozi wengine tusiingie katika mtego wa kuwapotosha Wananchi kwa manufaa yetu binafsi kupitia mchakato wa kuandaa Katiba Mpya.

86. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Bunge lako Tukufu lilipitisha Sheria ya kuanzisha Mfuko wa Mahakama. Kuanzishwa kwa Mfuko huo kutaongeza uwezo wa Kiutendaji na kuleta ufanisi katika Mahakama zetu Nchini. Mfuko huo utasimamiwa na Mahakama yenyewe kama ilivyo kwa Mhimili wa Bunge. Sambamba na hatua hiyo, Serikali inaendelea kutekeleza Programu ya Maboresho ya Sekta ya Sheria yenye lengo la kuleta ufanisi katika utoaji wa Haki na kuimarisha Utawala Bora Nchini. Ni imani yangu kuwa kutokana na juhudi hizi za Serikali, Mahakama itaboresha utendaji wake na kutoa huduma bora kwa Wananchi hasa kupunguza mlundikano wa kesi zilizopo Mahakamani.

MAMLAKA YA USTAWISHAJI MAKAO MAKUU – DODOMA

87. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Mamlaka ya Ustawishaji Makao Makuu – Dodoma ilifanya Mapitio ya Mpango Kabambe wa kuendeleza Mji Mkuu Dodoma na kutayarisha Mipango ya kina ya matumizi ya ardhi. Aidha, Mamlaka iliandaa ramani za Mipango Miji; upimaji viwanja vipya 7,481 na kukamilisha upimaji wa viwanja vya zamani 460, katika jitihada za uendelezaji wa Ustawishaji wa Makao Makuu Dodoma. Katika mwaka 2011/2012, Mamlaka itakamilisha zoezi la kusanifu mipango ya makazi ya uendelezaji wa Miji (*satellite towns*) katika maeneo ya Ihumwa, Hombolo na Veyula. Aidha, itapima viwanja 1,000 katika maeneo ya Msalato, Mbwenzelo, Nzuguni, Mkonze na kukamilisha upimaji wa viwanja vya zamani 2,038 katika maeneo ya Ipagala, Nkhuhungu na Kisasa. Kazi nyingine zitakazofanyika ni kuandaa Hati Miliki za ardhi zipatazo 2,000 na kuendelea na ujenzi wa barabara kwenye maeneo mapya ya uendelezaji wa Mji.

88. **Mheshimiwa Spika**, ili kupunguza malalamiko ya Wananchi kuhusu ardhi Dodoma Mjini, Serikali imeanzisha utaratibu Shirikishi kati ya Mamlaka ya Ustawishaji Makao Makuu, Halmashauri ya Manispaa ya Dodoma pamoja na Serikali za Mitaa ili kufanya tathmini, kupima na kugawa viwanja na kulipa fidia.

MAMLAKA ZA SERIKALI ZA MITAA

89. **Mheshimiwa Spika**, Serikali imedhamiria kuziwezesha Mamlaka za Serikali za Mitaa kutoa huduma bora kwa Wananchi. Hata hivyo, jukumu hilo haliwezi kutekelezeka kama Halmashauri zetu hazitaweza kuongeza mapato na kuwa na nidhamu katika matumizi. Serikali Kuu inaelekeza Fedha nyingi katika Halmashauri ili kutekeleza miradi mbalimbali ya maendeleo. Pamoja na hatua hizo, bado usimamizi wa rasilimali hizo hauridhishi na pia ukusanyaji wa mapato ni mdogo. Kutokana na hali hiyo, Serikali itaimarisha usimamizi wa Mapato na Matumizi. Hivyo, Watumishi wanao wajibu wa kuhakikisha kuwa Sheria, Kanuni na Taratibu za Fedha za Serikali za Mitaa zinazingatiwa. Aidha, nazitaka Halmashauri kuongeza uwazi wa Mapato na Matumizi ili Wananchi waweze kushiriki kupanga, kufuatilia na kutekeleza mipango yao kulingana na vipaumbele vyao.

MASUALA MTAMBUKA

Jinsia

90. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Serikali imewawezesha Wanawake kupata nafasi katika ngazi mbalimbali za uongozi na maamuzi Nchini ili kuleta uwiano wa kijinsia. Hili limedhihirika wazi katika matokeo ya Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2010 ambapo Bunge lako Tukufu lina Wabunge Wanawake 126 sawa na Asilimia 36 ya Wabunge wote. Aidha, idadi ya Mawaziri Wanawake ni Asilimia 27 ya Mawaziri wote. Bunge letu pia kwa mara ya kwanza linaongozwa na Mwanamke. Napenda kumpongeza **Mheshimiwa Anne Makinda (Mb.)**, kwa kuchaguliwa kuwa Spika wa Kwanza Mwanamke katika historia ya Taifa letu. **Hongera Sana!**

91. **Mheshimiwa Spika**, Serikali inaendeleza jitihada za kuwawezesha Wanawake kiuchumi kupitia Mifuko mbalimbali ya Uwezeshaji na Benki ya Wanawake. Benki ya Wanawake imepata mafanikio tangu ianzishwe mwaka 2009. Hadi mwezi Aprili 2011, Mtaji wa Benki hiyo ulikuwa Shilingi Bilioni 4.8 ikilinganishwa na Shilingi Bilioni 2.8 Benki hiyo ilipoanzishwa. Aidha, Akaunti 15,125 zenye thamani ya Shilingi Bilioni 13.8 zilifunguliwa na wakopaji 4,822 walipatiwa mikopo ya thamani ya Shilingi Bilioni 8.5. Vilevile, Benki hii hutoa mafunzo kwa Wateja wake watarajiwa ambapo hadi Aprili 2011, Wanawake Wajasiriamali 5,668 wamepata mafunzo.

Mapambano Dhidi ya Rushwa

92. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Serikali imetekeleza Mkakati wa Taifa wa Kudhibiti Rushwa kwa kutoa mafunzo kwa Kamati za Uadilifu katika Wizara na Taasisi za Umma. Watumishi wa Umma 472 kutoka Serikali ya Muungano na Serikali ya Mapinduzi Zanzibar walipata mafunzo ya Utawala Bora na Uadilifu. Aidha, tuhuma za Rushwa 2,258 zilifanyiwa uchunguzi ambapo tuhuma 598 uchunguzi wake ulikamilika, 399 ziliendeshwa Mahakamani na tuhuma 1,261 uchunguzi wake unaendelea. Jumla ya kesi 13 za Wagombea wa nafasi mbalimbali waliotuhumiwa kujihusisha na vitendo vya rushwa katika Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2010 zilifikishwa Mahakamani.

93. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Taasisi ya Kupambana na Kuzuia Rushwa (TAKUKURU) itachunguza tuhuma 2,456 zilizopo na tuhuma mpya zitakazopokelewa na kuendesha Kesi 425 zilizopo Mahakamani. Aidha, itafanya uchunguzi maalum wa Vocha za Pembejeo za Kilimo baada ya kupokea malalamiko mengi ya Wananchi yanayohusiana na Sekta ya Kilimo.

Mazingira

94. **Mheshimiwa Spika**, Dunia sasa inakabiliwa na changamoto kubwa ya mabadiliko ya Tabianchi. Ili kukabiliana na hali hiyo Serikali iliendelea kutekeleza Sera ya Taifa ya Mazingira, Sheria ya Usimamizi wa Mazingira na Mkakati wa Hifadhi ya Mazingira ya Ardhi na Vyanzo vya Maji. Katika kipindi cha 2010/2011, Serikali ilianzisha Mashindano ya Tuzo ya Rais ya Kuhifadhi Vyanzo vya Maji, Kupanda na Kutunza Miti kwa lengo la kuhamasisha Wananchi kuhifadhi na kutunza mazingira. Aidha, Serikali imeendelea kuhamasisha utekelezaji wa Kampeni ya Upandaji Miti Nchini. Napenda kuchukua fursa hii kuwapongeza Waheshimiwa Wabunge wa Bunge la Afrika Mashariki kwa kuanzisha Mpango wa kupanda miti zaidi ya 1,000 kila mmoja kwa mwaka katika majimbo yao. Natoa changamoto kwa Waheshimiwa Wabunge wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Wananchi kwa ujumla kuiga mfano huo.

95. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itaimarisha Elimu kwa Umma na kutekeleza Mpango wa Kitaifa wa Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi ili kuongeza ushiriki wa jamii katika kuhifadhi mazingira. Vilevile, Serikali itatoa mafunzo juu ya Tathmini ya Mazingira Kimkakati na kuzijengea uwezo Serikali za Mitaa kutekeleza mikakati yao ya kuhifadhi mazingira.

Maafa

96. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Nchi yetu imekumbwa na Maafa mbalimbali yakiwemo: ukame uliosababisha upungufu wa chakula katika baadhi ya maeneo Nchini, mafuriko, upepo mkali ulioambatana na mvua kubwa na milipuko ya Magonjwa.

97. **Mheshimiwa Spika**, tarehe 17 Februari 2011, kulitokea ajali ya Mlipuko wa Mabomu katika Kambi ya Jeshi ya Gongo la Mboto, Dar-es-Salaam. Katika tukio hilo, yalitokea madhara makubwa na kusababisha Watu 30 kupoteza maisha. Watu 623 walijeruhiwa, Kaya 1,577 ziliathirika, Nyumba 71 zilibomoka kabisa na Nyumba 1,689 ziliharibiwa kwa viwango tofauti. Serikali ilichukua hatua za haraka kurejesha hali ya kawaida katika eneo hilo; ikiwa ni pamoja na kuwapatia waathirika misaada ya chakula, mahema na vifaa vya nyumbani. Aidha, baada ya tathmini kufanyika zoezi la kutoa fidia na kujenga Nyumba zilizobomoka kabisa kupitia SUMA JKT limeanza. Nitumie fursa hii tena kuwashukuru wote waliotoa misaada ya hali na mali katika kuwasaidia walioathirika.

98. **Mheshimiwa Spika**, katika kipindi hiki baadhi ya maeneo Nchini yamekumbwa na mafuriko na upepo mkali ulioambatana na mvua nyingi. Katika Wilaya ya Muleba waathirika wamepatiwa tani 2,076 za mahindi; na kiasi cha Shilingi Milioni 31, kukarabati madarasa tisa ya Shule za Msingi na madarasa mawili ya Sekondari yaliyoezuliwa. Katika Wilaya ya Kilombero mafuriko yameharibu miundombinu na Wananchi wengi kuharibiwa mazao yao. Serikali imetoa Tani 239 za mahindi kwa waathirika hao. Aidha, Serikali imetoa Shilingi Milioni 210 kwa ajili ya matengenezo ya madaraja sita (6) na Shilingi Milioni 340 kutengeneza barabara zilizoharibika. Serikali inakusudia kuanzisha Mamlaka inayojitegemea ya Kuratibu masuala ya Maafa Nchini.

Udhibiti wa UKIMWI

99. **Mheshimiwa Spika**, tunaanza kuona dalili za kutia moyo zinazoonisha kuongezeka kwa mwamko wa jamii yetu katika mapambano dhidi ya UKIMWI kutokana na juhudi kubwa za kutoa elimu ya UKIMWI mashuleni kuanzia Darasa la Tano na kwa jamii. Sasa UKIMWI unazungumzwa kwa uwazi na katika ngazi zote za jamii yetu. Sekta zote za Umma na zisizo za Umma zina mipango ya kudhibiti UKIMWI. Mipango hiyo inalenga katika maeneo makuu matatu; kuzuia maambukizo mapya ya virusi vya UKIMWI, huduma na matibabu kwa waishio na Virus vya UKIMWI, na kusaidia yatima na familia zilizoathiriwa na UKIMWI.

100. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/11, Serikali imesogeza huduma za uratibu wa UKIMWI kwa kuajiri Waratibu wa UKIMWI katika Mikoa yote ya Tanzania Bara. Waratibu hao wanatakiwa kufanya kazi kwa karibu na Waratibu wa Wilaya katika kuboresha mipango ya UKIMWI ya Mikoa na Wilaya kulingana na vipaumbele vya Taifa. Serikali kwa kushirikiana na Wadau imefanya mapitio ya Sera ya Taifa ya Kudhibiti UKIMWI ya mwaka 2001. Aidha, imeandaa mfumo wa uratibu wa Asasi za Kiraia na Taasisi za dini na kulijengea uwezo Baraza la Watu Wanaoishi na VVU ambao wameanzisha Konga kwenye Halmashauri. Vilevile, Serikali inakamilisha mchakato wa kuanzisha Mfuko wa Kudhibiti UKIMWI Nchini. Mfuko huu utachangiwa na Serikali pamoja na Wadau wengine.

101. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendeleza juhudi za kudhibiti UKIMWI Nchini kwa kuweka taratibu endelevu za kukusanya rasilimali za kudhibiti UKIMWI. Aidha, Serikali kwa kushirikiana na Wadau itakamilisha mapitio ya Sera ya Taifa ya Kudhibiti UKIMWI ya mwaka 2001, na itatayarisha Mkakati wa Sekta zote wa kukabiliana na UKIMWI kwa kipindi cha 2013 - 2017.

Udhibiti wa Dawa za Kulevya

102. **Mheshimiwa Spika**, biashara haramu ya Dawa za Kulevya ni tatizo kubwa kwa Nchi yetu. Serikali inaendelea kuchukua hatua mbalimbali kukabiliana na tatizo hilo kwa kufuatilia na kubaini mitandao ya dawa hizo ndani na nje ya Nchi kwa kushirikiana na Shirika la Polisi wa Kimataifa. Aidha, Serikali imeunda Kikosi Kazi cha kuwabaini wanaojishughulisha na Dawa za Kulevya. Taarifa za kiintelijensia zinatumiwa kufuatilia biashara hiyo ili kudhibiti uingizaji na usafirishaji kupitia viwanja vya Ndege na Vituo vya mipakani.

103. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Serikali imeteketeza jumla ya Ekari 310 za mashamba ya Bangi. Jumla ya watuhumiwa 7,221 walikamatwa na kilo 143,813 za Bangi pamoja na kilo 3,978 za Mirungi. Katika kipindi hiki pia, jumla ya kilo 368.4 za *heroin* zilikamatwa zikiwahusisha watuhumiwa 23. Aidha, Kilo 148 za *Cocaine* zilikamatwa zikiwahusisha watuhumiwa 16. Ukamataji wa Dawa za Kulevya aina ya *Heroin* na *Cocaine* kwa kipindi cha mwaka 2010/2011 ni kikubwa zaidi ya mara kumi ya jumla ya kiwango kilichokamatwa kwa kipindi cha miaka kumi iliyopita (2000 - 2010). Hali hii inadhihirisha kuwa katika miaka ya karibuni kiwango kikubwa cha *Heroin* na *Cocaine* kimeanza kupitishwa Nchini mwetu.

104. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2011/2012, Serikali itaendelea kuelimisha Umma juu ya madhara ya matumizi na biashara haramu ya Dawa za Kulevya. Aidha, itaendesha operesheni za ukamataji wa Dawa za Kulevya na uteketezaji wa mashamba ya bangi; na kuwezesha upatikanaji wa huduma za tiba na urekebishaji tabia kwa waathirika wa Dawa za Kulevya. Natoa wito kwa Wananchi wote kushirikiana na Vyombo vya Dola kuwafichua wanaojihusisha na biashara haramu ya Dawa za Kulevya. Tusipofanya hivyo, tutapoteza sehemu kubwa ya nguvukazi ya Taifa letu. Serikali imeamua kuanzisha Chombo kimoja chenye nguvu na uwezo zaidi kitakachodhibiti Dawa za Kulevya.

HITIMISHO

105. **Mheshimiwa Spika**, nimeelezea kwa muhtasari baadhi ya shughuli ambazo Serikali imetekeleza kwa kipindi kilichopita. Aidha, nimetoa mwelekeo wa kazi zitakazofanyika mwaka 2011/2012. Kwa kuhitimisha, napenda kuisitiza mambo yafuatayo:

- a) Pamoja na changamoto tunazokabiliana nazo katika kuleta maendeleo na kuondoa umaskini na baadhi yetu kuendelea kubeza Maendeleo tuliyoypata tangu tupate uhuru, lakini bado Nchi yetu inaendelea kukubalika Kimataifa. Aidha, imekuwa mfano wa kuigwa katika Nyanja mbalimbali za Ushirikiano wa Kimataifa na Kikanda. Ukuaji wa Uchumi wetu ambao ni

wastani wa Asilimia 7 tangu mwaka 2001 hadi 2010 umeifanya Tanzania kuwa miongoni mwa Nchi 20 Duniani ambazo Uchumi wake unakua kwa kasi kubwa. Vilevile, kulingana na uchambuzi uliofanywa na Shirika la Fedha Duniani (IMF), Tanzania ni moja ya Nchi Nne katika Bara la Afrika, Kusini mwa Jangwa la Sahara ambayo Uchumi wake utakua kwa kasi katika miaka ijayo. Kadhalika, Chuo cha *McKinsey Global Institute* katika chapisho lake la Juni 2010 linaloitwa "*Lions on the Move: The Progress and Potential of African Economics*" limeeleza kuwa Tanzania ni miongoni mwa Nchi ambazo zimethibitika kuwa Uchumi wake unakua kwa haraka na hivyo kuelekea kwenye Uchumi wa Kati. Mwandishi *Steven Radelet* katika Kitabu kinachoitwa *Emerging Africa 2010* pia amelezea Tanzania kuwa moja ya Nchi 17 za Afrika chini ya Jangwa la Sahara ambazo zinaongoza katika kukua kwa Uchumi; kupunguza Umaskini; na kuzingatia Utawala Bora na Uwajibikaji.

Kutokana na ukuaji huo mzuri pamoja na uzingatiaji wa Utawala Bora na Uongozi Mahiri wa Mheshimiwa Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Serikali ya Marekani imechagua Tanzania kuwa miongoni mwa Nchi nne Duniani, mbili kati ya hizo kutoka Afrika, kushiriki Mpango wa Ubia wa Kukuza Uchumi (*Partnership for Growth*). Mpango huo utatoa fursa nyingine ya kukua kwa Uchumi wa Tanzania na kuimarisha ushirikiano baina ya Tanzania na Nchi mbalimbali Duniani. Mifano yote hii ni ushahidi tosha kwamba Tanzania imefanya vizuri katika kujenga misingi ya Uchumi imara na siyo sahihi kubeza mafanikio hayo. Lakini vilevile, tathmini hizo siyo sababu ya kubweteka kwa kuwa zipo changamoto mbele yetu, bali ni hamasa ya kusonga mbele kwa kasi zaidi.

- b) Ushiriki wa Tanzania katika Jumuiya ya Afrika Mashariki umekuwa wa manufaa tofauti na hofu ya baadhi ya Wananchi. Thamani ya mauzo ya bidhaa za Tanzania kwa Nchi za Jumuiya ya Afrika Mashariki iliongezeka kutoka Dola za Kimarekani Milioni 263.9 mwaka 2009 hadi Dola Milioni 450 mwaka 2010, sawa na ongezeko la Asilimia 70.6. Nawahimiza Watanzania wote kuchangamkia fursa ya ukuaji wa Soko hilo la Afrika Mashariki na Kanda nyingine.
- c) Tunatimiza miaka 50 ya Uhuru tukiwa tumejijengea misingi imara ya amani na utulivu na sote tumeona manufaa yake. Hata hivyo, kuna dalili ya baadhi yetu kuanza kutaka kubomoa misingi hiyo. Ninaamini tunaweza kudai haki zetu bila kusababisha uvunjifu wa amani au vurugu ya aina yoyote. Tukumbuke kwamba sisi sote ni Watanzania. Nawasihi Watanzania wenzangu tuendelee na tabia yetu ya kuishi na kufanya kazi kwa Amani, Umoja na Uzalendo kwa kutanguliza maslahi ya Taifa letu mbele. Vilevile, tukumbuke kwamba kutokana na Amani tuliyonayo, Nchi yetu imekuwa Msuluhishi wa Migogoro katika Nchi za Maziwa Makuu na Bara zima la Afrika. Hii ni Sifa na Heshima kubwa kwa Nchi yetu.
- d) Tumeanza kuona mafanikio ya utekelezaji wa azma ya Kilimo Kwanza. Ongezeko la matumizi ya Pembejeo, Zana Bora za Kilimo na kuzingatia Kanuni bora za Kilimo kumeongeza uzalishaji na Tija. Aidha, Serikali kwa kushirikiana na Sekta Binafsi imeanza kutekeleza Mpango wa Kilimo katika Ukanda wa Kilimo wa Nyanda za Kusini ambao una lengo la kuongeza uzalishaji na tija, uhakika wa chakula na kuongeza thamani mazao ya Kilimo. Mpango huo utahakikisha kuwepo kwa Matumizi bora ya Ardhi na kulinda Ardhi ya Wakulima Wadogo.
- e) Ili kujiletea Maendeleo Endelevu kwa haraka, ni vyema wote tuwajibike kwa vitendo na kufanya kazi kwa bidii, ubunifu, ufanisi na umakini ili kufikia malengo tuliyojiwekea. Tunazo fursa nyingi za kukuza uchumi na kupunguza umaskini. Tujitahidi kuongeza tija na thamani katika bidhaa na mazao yetu ili kuwa na uchumi wa kisasa unaohimili ushindani katika masoko ya kikanda na Kimataifa.

106. **Mheshimiwa Spika**, kabla ya kumaliza Hotuba yangu, nimwombe Mheshimiwa Kapt. (Mstaafu) George Huruma Mkuchika (Mb.), Waziri wa Nchi, Ofisi ya Waziri Mkuu - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa atoe maelezo ya Mapitio ya Kazi Zilizofanyika katika mwaka 2010/2011 na Mwelekeo wa Kazi za Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa kwa mwaka 2011/2012. Ni matumaini yangu kwamba maelezo hayo yatawezesha Waheshimiwa Wabunge na Wananchi kufahamu kwa upana shughuli zinazotekelezwa na Mikoa na Mamlaka za Serikali za Mitaa.

SHUKRANI

107. **Mheshimiwa Spika**, nitumie fursa hii sasa kuwashukuru Mawaziri na Naibu Mawaziri kwa ushirikiano walionipa tangu wateuliwe. Aidha, nawashukuru Wafanyakazi wote wa Serikali na Taasisi zake chini ya Uongozi wa Katibu Mkuu Kiongozi, Bwana Phillemon Lutangilo Luhanjo kwa kukamilisha Bajeti ya Serikali ya mwaka 2011/2012. Nawashukuru Watanzania wote kwa kushiriki katika ujenzi wa Taifa.

108. **Mheshimiwa Spika**, vilevile, napenda kuwashukuru Mheshimiwa William Vangimembe Lukuvi, Mbunge wa Ismani, Waziri wa Nchi (Sera, Uratibu na Bunge); Mheshimiwa Dkt. Mary Michael Nagu, Mbunge wa Hanang, Waziri wa Nchi (Uwezeshaji na Uwekezaji); Mheshimiwa Kapt. (Mstaafu) George Huruma Mkuchika, Mbunge wa Newala, Waziri wa Nchi, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa; Mheshimiwa Aggrey Joshua Mwanri, Mbunge wa Siha, Naibu Waziri, Ofisi ya Waziri Mkuu, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa; na Mheshimiwa Majaliwa Kassim Majaliwa, Mbunge wa Ruangwa, Naibu Waziri, Ofisi ya Waziri Mkuu, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (Elimu) kwa msaada mkubwa na ushirikiano walionipa katika utekezaji wa majukumu ya Ofisi ya Waziri Mkuu. Shukrani za pekee kwa Wakuu wa Mikoa na Wilaya kwa jitihada walizoonisha katika kipindi hiki. Nawashukuru vilevile Wafanyakazi wote wa Ofisi ya Waziri Mkuu, chini ya Uongozi wa Makatibu Wakuu, Bwana Peniel Moses Lyimo na Bwana Hussein Athuman Kattanga na Naibu Makatibu Wakuu, Bwana Charles Amos Pallangyo, Jumanne Abdallah Sagini na Eliakim Chacha Maswi kwa ushauri wao wa Kitaalam ambao wamenipa mimi na Waheshimiwa Mawaziri wa Nchi katika kipindi hiki. Nawashukuru kwa kukamilisha maandalizi yote ya Makadirio ya Matumizi ya Fedha ya Ofisi ya Waziri Mkuu kwa mwaka 2011/2012.

109. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka 2010/2011, Nchi yetu imepata misaada na mikopo kutoka kwa Wahisani wetu mbalimbali. Misaada na mikopo hiyo imetoka kwa Nchi rafiki, Nchi fadhili, Taasisi za Fedha Duniani, Mashirika ya Umoja wa Mataifa, Mifuko Mbalimbali ya Fedha Duniani, Madhehebu ya Dini na Mashirika Yasiyo ya Serikali. Misaada na mikopo hiyo imechangia sana katika kutekeleza miradi mbalimbali ya maendeleo na kuboresha utoaji wa huduma kwa Wananchi. Napenda kuwashukuru wote kwa dhati na kuwahakikishia kuwa Watanzania tunathamini misaada na mikopo waliyotupatia na tutaendelea kushirikiana nao katika harakati za kuleta maendeleo ya Taifa letu.

110. **Mheshimiwa Spika**, napenda kutumia fursa hii kuwashukuru kwa dhati Wapiga Kura wangu wa Jimbo la Katavi kwa imani na heshima kubwa waliyonipa ya kunikubali na kunichagua kuwa Mbunge wao kwa vipindi vitatu vya uchaguzi mfululizo na kukataa hadaa ya Wapinzani. Aidha, napenda nimshukuru sana Mheshimiwa Dkt. Jakaya Mrisho Kikwete, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa imani kubwa kwangu na hivyo kunituua tena kuwa Waziri Mkuu kwa kipindi kingine. Ninawashukuru Waheshimiwa Wabunge wote waliokubali na kuthibitisha Uteuzi huo wa Rais ambao umeniwezesha kuwatumikia Watanzania katika wadhifa huu. Ninawashukuru Viongozi wenzangu wote wa Kitaifa na wa ngazi nyingine zote kwa ushirikiano mkubwa ninaoupata kutoka kwao ambao umeniwezesha kutekeleza jukumu hili kubwa la kusimamia Utendaji wa Serikali katika Sekta zote na kuwa Kiongozi wa Shughuli za Serikali Bungeni. **Asanteni sana!**

MAKADIRIO YA MATUMIZI YA FEDHA YA OFISI YA WAZIRI MKUU, OFISI YA WAZIRI MKUU - TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA NA OFISI YA BUNGE YA MWAKA 2011/2012

111. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka 2011/2012, Ofisi ya Waziri Mkuu na Taasisi zake inaliomba Bunge lako Tukufu liidhinishhe jumla ya Shilingi 197,166,606,000. Kati ya fedha hizo, Shilingi 65,790,646,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Shilingi 131,375,960,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Maendeleo.

112. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka 2011/2012, Ofisi ya Waziri Mkuu - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa na Asasi zake inaombewa jumla ya Shilingi 112,228,084,000. Kati ya hizo, Shilingi 42,735,411,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Shilingi 69,492,673,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Maendeleo.

113. **Mheshimiwa Spika**, Ofisi za Wakuu wa Mikoa zinaombewa jumla ya Shilingi 158,902,057,000. Kati ya hizo, Shilingi 123,956,300,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Shilingi 34,945,757,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Maendeleo. Aidha, Halmashauri zote zinaombewa jumla ya Shilingi 2,937,902,541,000. Kati ya hizo Shilingi 2,198,076,492,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Shilingi 739,826,049,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Maendeleo.

114. **Mheshimiwa Spika**, Ofisi ya Bunge la Jamhuri ya Muungano inaombewa jumla ya Shilingi 80,798,694,000 kwa ajili ya Mfuko wa Bunge ambapo Shilingi 77,798,694,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Shilingi 3,000,000,000 ni kwa ajili ya Matumizi ya Maendeleo.

MUHTASARI

115. **Mheshimiwa Spika**, baada ya maelezo haya kwa muhtasari, naomba sasa Bunge lako Tukufu likubali kuidhinisha Makadirio ya Matumizi ya Fedha kwa mwaka 2011/2012 ya jumla ya Shilingi 80,798,694,000 kwa ajili ya Mfuko wa Bunge, na jumla ya Shilingi 3,406,199,288,000 kwa ajili ya Ofisi ya Waziri Mkuu na Ofisi ya Waziri Mkuu - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa, Mikoa na Halmashauri ikiwa ni Matumizi ya Kawaida na Fedha za Maendeleo za Ndani na Nje kwa ujumla wake.

116. **Mheshimiwa Spika**, pamoja na Hotuba hii, yapo Majedwali ambayo yanafafanua kwa kina Makadirio ya Matumizi ya Fedha ya Ofisi ya Waziri Mkuu na Taasisi zake, Ofisi ya Waziri Mkuu - Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa na Ofisi ya Bunge.

117. **Mheshimiwa Spika**, naomba kutoa hoja.